

ELMÉLKEDÉSEK

A' Földeknek ki-mérése fzerént fel-allittandó
Adózás' Systémájának tökéletlenségéről.
Írta. Hádusfalvi *Spilenberg Pál.*

*Patriam prodere, nefas est; scelus contra, nolle,
dum possis, illustrare.*

SENECA.

KASSAN, ELLINGER JANOS' Ts. K. priv.
Könyv-nyomtatónál. 1790.

*Ne Prouinciae nouis oneribus turbarentur, vtque ve-
tera sine auaritia, aut crudelitate Magistratum
tolerarent, prouidebat. - Onera publica a fa-
cultatibus, & natura Iucolarum metitus.*

TACITVS *Libro 3tio Annalium.*

E L Ö - S Z Ó.

Ez-előtt egy-néhány hetekkel azt a' jelentést tet-
tem a' Hazának, hogy *HESSL IGNATZ* Úr-
nak a' most munkában lévő *Adózás' Systémájáról*
közrebotsátott jeles Könyvetskéjét nyelvönkre for-
dítani fogom. Látván azonban, hogy a' ditsértt
Könyvetskében elő-adott dolgok 's fel-fedezett hi-
bák azon *Adózásbéli* munkánsk a' mi Országunkban
tapasztaltt tökéletlenségeitől sokakra nézve külö-
boznének, ellenben pedig ugyan-azon bé-hozatan-
dó *Sytémának* ártalmas következései más némelly
íráskban meg nyilvánban meg mutattatnának: előb-
bi Izandékamtól el-állottam; 's rélz-fzerént az
övéből, rélz-fzerént több másoknak ebbéli fontos

munkáikból, sőt önnön magam' tapasztalásaiból - is,
é' jelenlétöt dolgoztam - ki.

Ezen munkátskának el - készítésében tett fáradtságot, tudom, hogy az értelmes Hazafiak nem fogják hasztalannak tartani; sem közre-eresztésében volt tiszta szándékomat balra magyarázni. Szeretem én - is édes Hazámat, mellynek jó Fija, 's igaz Polgárja lenni akarok; szeretem Királyomat - is, kinek engedelmes hiv Jobbággya vagyok; és ugyan - ezen szeretetemhez, 's hozzájuk tartozó szent kötelességemhez képest, kész vagyok, mind a' kettőnek hasznát, a' mennyire tsekélységtől ki - telhetik, elő - mozdítani; kárát ellenben, tellyes tehetségem szerént elhárítani. — Ez az Adózásnak kérdésben forgó *Systemája* olly dolog, mellynek bé - hozása a' köz boldogságot tárgyozza ugyan, de a' mellynek helyes vagy helytelenisége az egész Országnek jobb, vagy rosszabb sorsát okozhattya. Ha - ki tehát valamelly hibát, 's tökéletlenséget tapasztal benne, kötelessége hozza magával, hogy akkor szóllyon, mikor a' kár' és veszedelem' el - távoztatásának helye, 's ideje van. En a' Földeknek illetén ki - mérését, és a' közönséges Adónak az szerént léendő fel - vetését nem csak hasznosnak lenni tagadom, hanem mind másoknak ez iránt ki - adott, 's jó számmal kezemhez érkezett írásaikból, mind pedig majd négy esztendei saját tapasztalásomból azt - is meg - táfolhatatlan erős ökökkel, 's nyilván meg - mutatom, hogy az a' *Systema* egy - általlyában az egész Hazának, sőt önnön magának a' Fejedelemnek - is, — úgy - mint a' kinek valóságos haszna és erőssége egyedül csak Népe'nek szerentsés állapottyában van, 's lehet, — képzelhetlen nagy károkat hozna.

Nagyra vetem ugyan fejemet, midőn szavamat egy olyan dolog ellen emelen - fel, mellynek csak ez ideig lett folytatása - is olly igen sok költségbe került; mellynek olly nagy és hatalmas párt - fogóivagynak; és a' mellyet maga is a' Fejedelem, mint az egyenlő, 's igazság szerént való Adózásnak leg bizonyosb, leg - tsalhatatlanabb eszközt, úgy látzik betsólni. De a' Hazának minden milliomo-

kat

at fellyül-haladó haszna, 'a bátorságos állapot-
ya, és már fellyebb említett hazafiúi 's egyfzers-
mind jobbágyi kötelességem, minden magamat il-
bető mellyékes tekéntet félre tétet velem; 's arra
kütelez: hogy a' valóságot, mellynek el-titkolása
ártalmas lenne, most, mikor még ideje van, bátran
ki-nyilatkoztassam, 's tehetségem szérént terjefz-
szem. „Szomorú állapot volna valójában, ha egy
„igaz Polgár, Hazájának hasznára az igazságot
„ki nem mondhatná! — — Egy megvilágosodott
„szabad Nemzetnél kérdésbe sem kellene annak vé-
„tetődni, ha vallyon önnön magok a' Felségnek
„redelése - is a' nyilván-való józan meg-ítélte-
„nek tárgyai lehetnek e. — — — A' Király
„Feje és Attya az Országnek: tehát nem akar-
„hattya, hogy tett redelése i tzellyokat el-mel-
„lőzzék, vagy Népének éppen ártalmára szolgállya-
„nak. Annak hasznára, és boldogulására kell azo-
„kat intéznie. — *)

Egy gondolat rettegtethetné valamennyire még
engemet, e' munkátskámát közre botsátván. Azon
természet ellen való méltatlanságnak meg-gondolása
tudni-illik, melly a' mi Országunkban gyakran a'
leghasznosabb igazságnak ki-mondását-is nyomban
követi. Mihelyt egy igaz-szívü Hazafi valamelly
meg-rögzött rosfsz szokás, vagy veszedelmes ujít-
tás ellen, szabadon ki-kél, 's Nemzetének javára
valamivel bátrabban szól: leg-ottan támadnak Ha-
zánknek tulajdon maga' gyermekei között olyanok,
kik az ő igyekezetében nem tudom mi veszedelmet,
's pártosságot látnak; leg-tisztább, leg-ártatlanabb
szándékát-is balra magyarázzák; betsületét kéttseg-
be hozzák; 's hitetlen árúlásaikkal néha a' legjobb
Hazafit, leg-hasznosabb Polgárt, szerentsétlenné té-
szik. Az ilyen alatson-lelkü, 's az egész Nemzet-
nek, sőt önnön magának a' Természetnek gyalázat-
tyára született emberek okoztak már nállunk ama'
szivet-hasogató közönséges panaszt, hogy: a' Ma-
gyarnak Magyar a' leg-főbb ellensége! —

De

*) Lásd a' *Magyar Museum*' II. Negyedét, a' 116, és
követk. old.

De ezek ellen én önnön magának, Felséges
jedelmünknek szavaihoz ragaszkodom, mellyek
gemet minden vád alól ki-mentenek. Ő szabadító
ta - fel az Igazságnak eyelvét; hogy szavát a' K
rályi székig emelhesse; hogy pedig azt örömmel f
gadgya, már több ízben világos jeleit - is adta
Nem csak Német - Országi birodalmaiban; hanem
tulajdon maga' lakó - várossában - is jönnek - k
gyakorta olyan könyvek, mellyek valóságos nagy
izabadság' 's bátorsággal vannak meg - írva. —

Miért nem szólhatnánk; miért nem írhatnánk
tehát szabadon mi - is; ha állapotunknak jobbításá
ferradozó, 's róllunk atyai módon gondolkodó Feje
dünk, az igazságot hallani akarja? ha a' Köz
donak hallna; 's egész Hazánknak mostani, és Jö
vendő-béli sorsa megkívánja? — Írám Kassán
Karátson' Havának 27-dik napján, 1789. esztendő
ben.

Bétsben a' Némák nyomtató műhelyében; va
gyon ki-jövé-felben egy 8' vagy leg-felnyebb 9 ré
szekből álló prédikációs Könyv; a' következő
titulus alatt: *Minden Keresztény erköltsről való Prédikációk*,
mellyek a' leg jobb Német Prédikátorok
munkáiból szedettek öszve. Ezen könyvben lehet
szép munkákat találni mind azon kötelefségekről,
mellyekkel egy Keresztény ember, Istenéhez, fele
baráttához, magához, és állapottához viseltetni
tartozik. Ezen könyvből 1 ső Aprilistól fogva egy
rész jönn-ki minden hónapba: az árra 10-dik Már
tziusig előre fizetve 40 kr. azután pedig 1 for. —
Az előre fizetést lehet le-tenni a' következő U
raknál: — Bétsben *Alois Dollnál*. — *Posonyban*
Alois Dollnál. — *Pesten Lindauernél*. — *Budán*
Diepoldnál. — *Prágában Vidtmannál*. — *Brünné*
Gaslnél. — *Olmitzbe Kiegelénél*. — *Grétzbe Ferjil*
nél. — *Lintzben Rohrmoser és Bergmájszter* Urak
nál. — A' kik előre fizetöket gyűjtenek 10 exem
plárból kapnak edgyet ingyen: a' Levelet vagy
pénzt külgyék *Ferd. Venzel Schmidhez* a' Némák
Könyv-nyomtató házában.

Az Auszriai Háznak leg-főbb és hatalmasabb Ura Fels. II-dik *Leopold Péter* Bétsbe máig sem érkezett-meg. *Ferentz* fő Hertzeg eleibe ment vala a' múlt Hétfőn a' maga fő Udvari-mesterével *G. Kollorédoval*, de szembe-találták a' Stafétát, mely olly hirt hozott, hogy ő Felsége még tsak a' jövő héten fogna meg érkezni. — Hogy Fegyvertármester *Dalton* a' más világon légyen, abban sem ezen, sem a' másik világon nem lehet kételkedni. — — Hogy a' Magyar Hazában a' jövő Juniusban Ország-gyűlése fogjan tartatni, igen kevélsen láttatnak benne kételkedni. — — — — —

Az Orsovai Táborból jövő Levelek azt erősítik, hogy Febr. 21-dikén 85 Törökök 2 hajón a' mi Sz. *Ersébeth* várán kívül lévő őrizetűnkre kívánnak vala ütni; de midőn ezt az *Allion* hegyen lévő *Obester Aversberg* meg-fajditotta volna, ágyuztatni kezdé a' hajókra, a' Kemény-lövék-is rajtak ütvé 25 Törökök halva maradának és sokon sebet kapának, kik fogva az *Ersébeth* várába vitetének 's t. — — Febr. 6-dikán *Obester Liptay* 2 Bat. és egynéhány tüzeg *Erdödi* Húzárságot agyu szozatok között ugyan azon helyre ki-állitván, hol Jan. 6-dikán az el-lenséget 2-szer egy más után meg-verte vala; *Erdödi* Húsz. Májor *Szarvafy* Urnak azon rend-kivül-való vitézségével nyert *Therésia* Rendjét mejjére füg-geszté. A' 2 *Erdödi* Strálamestereknek *Vernernek* és *Lángnak* — *Nagy, Szegkö, Gergits, Benó Mihály,*
Köc

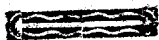
Kováts, Goldberger és Mattyok Káplároknek, nemkülönben **Gerse** nevű köz Húszárnak emlékeztető pénzeket osztta ki. A' honnan már az **Erdödi Sergénél** 3 Stab Tiszteknek, u. m. **Obeft. Kosztolányi, Máj. Piátsek** és **Májor Szarvasy** Uraknak **Therésia** Rendjek vagyon, és 24 all-tiszteknek és köz-embereknek emlékeztető pénzek. — Bukoreftből tudjuk, hogy **Hertzeg Koburg** meg-gyogyúlt. **H. Honlohé** pedig már útban vagyon **Tseh-ország-felé**. — Szép tselekedetjek ez, a' **Barkó-Sergebéli Tiszt** Uraknak, kik látván a' Bukoreftben lévő **Szt. Ferentz Szerzeteseinek** nyomorúlt sorfokat, kiknek 2 elztendök alatt az ellenség mindeneket meg-emész-tette; azoknak 100 egynéhány farintokat gyűjtötenek öfzve, és más módon is gyámolgatják. Ezen jó tselekedetnek indittója ama vitézségéről egész Európában esmeretes **Obeftler Képiró Ur.** — Febr. 26-dikán ama vitézségéről nevezetes **Vurmzer Húszár** serege 5 osztályokkal 1400 főből álván, **Budán** ment kereltül. — Orfova még nyakaskodik; de már a' múlt hónapnak 28-dikán **Pántsováról** az úfzó-battériák **Orfova-felé** indultak, és ezeknek minden órán befűtnek. Az **Orfovaiak** koránt fintsenek olly nagy fűkségben a' mint gondoljuk vala. Ezen hónapban el-kezdik tüzelni **Orfovát**, mellyet, akár miken kerül meg-is vesznek: annakutánna a' **Bánáti Tábornak** edgyik része a' **H. Koburgéhoz** adatik, a' másik része a' **Serviai Táborhoz**. — **Belgrádból** is az **Alvintzi** és **H. Ferdinánd** gyalog **Magyar** seregei **Orfova-felé** mozdúlnak, **Szerim** meg-erősítetik. — A' **Törököknek** **Bájrám** nevű nagy inepjek **Májusban** esik, és ezek addig egész táborral tsatára nem szoktak ki-állani.

Frantzia-ország. — Ollyan dolgok kezdenek történni, mellyek noha természet-szerint valók, de az elme-béli képzelődéseken fundáltatott vizfsza élés, tsak nem lehetetlenséget formált vólt belőlök. A' **Frantziák** valaha kézfek vóltanak egész országok boldogságát a' leg-szebb mesterségeket, sőt kintseiknek-is nagyobb részét, fok fő **Familiáknak** ide-

gen országra lett el-költözések által, egy kis képzelt buzgoság miatt önként el-veszteni. Ki nem tudja a Nántesi megmáfoltatott végezésnek szomorú követke-zéseit? — imé mint meg-változtanak a' gondola-tok; a' múlt hón. 13 dik napján a' vala a' Nemzeti Gyűlésnek edgyik tanátskozása, hogy az említett balgatagságból származott szerentsétlenség miatt el-távozott Familiáknak, vagy ha azok már viszsa nem kívánkoznának azoknak rokonságaiknak, el-vétett józagaik viszsa adassanak. — Ugyan ezen hón. 11-dikén pedig el végeztetett, hogy senkit to-vább Frantzia országban, sem az aszszony, sem pe-dig a' férjfi nemből, Klastromba való menetelekor tenni szokott fogadása, ne kötelezzén, és senkinek ilyen fogadást tenni, többé szabad ne legyen. — De hát mára? Papok meg-házosodhatnak? miért ne, ha egyszer fogadás tételek nem tartoztattya. — Hogy ezen rendelése a' Nemzeti gyűlésnek a' Papok előtt kedves lett legyen, abból meg-tettzik, hogy sokan közzülök a' Gyűlésben jelen lévén, intéfék s magok' meg-hajtásával ezen végezélt közönsége-n meg közzöntek.

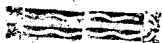
Egy a' leg-jobb Hazafiak közzül; u. m. P — B — — — Ur, még a' múlt esztendőnek végén; Gr. L — és L — — Urakhoz egy egy igen ér-kevény Levelet küldött vala, melyben kéré a' meg-nevezett fő Vezér Urakot, hogy ő Felségével az ebben irt izélt közölvén, bírnák ő Felségét ezek-ek tellyesítésekre. — Ezen Leveleket, mind a' ő fő Vezérek ő Felségével közölvén, tsak ugyan az ő Felsége tudtával, a' meg-nevezett Hazafinak mind ketten tulajdon Levélekkel feleltenek — még eddig B. L — — szóról szóra ezt felelte:

Bizodalinos jó Uram! — „Az Urnak a' most ált esztendőben Karátsony havának 22-dik nap-án hozzám botsátott Levelét igen-is kezemhez vet-tem. Örvendek azon, hogy abból meg-érthettem, hogy az Ur azon nagy tisztelet — és szeretetbéli in-terimről, mellyekkel a' nemes Magyar nemzet-minden-ha viseltetem; igazságófsan gondolko-

dik, és kérem-is az Urat, bizonyos legyen abban, hogy jó kedvel elfogadok minden alkalmatosságot a' melyben ezen nemzetnek maga Királyához való hűségét és hozzá való ragaszkodását megdicsérem — és fogamatossá tehetem. Vagyok-is tökéletesen meggyőzetve, hogy maga ő Felsege az Magyar-országához abban tellyes igazsággal vitették, hogy a' Nemzetet egészfén, és az tagok mellyekből az áll, fejenként, Attyai képpen, igazán és szívvelsen szereti. De ő Felsege közönség Attya a' maga egész *Monárkhijának*, és egyik a' leg-szentebb kötelelségei közzül méltán annak kelletik lenni, a' mennyire tsak lehetséges, hogy a' *Státus impositáinak* terhe dolgában egyaránsú tályu egyenlőséget tartson, vagy ha még nintsen azt felállítsa; mivel abban a' jóban, a' mellyen *impositák* által meg-szeresztetik, tudnillik a' tországban, és mind külső mind belső ellenségek len való óltalomban edgyik ország úgy, mint másik, részt veszen, 's azért egy aránsu haszod egy-aránsú teréhnek viseléséről nem kellene edgynek-is magát vonogatni. Igen akarom, hogy Ur, Levelének értelme szerint ezen tziel iránt moly helyvelsen gondolkodik, és mivel erősen lelem, hogy hasonló Lelke a' köz igazságnak és bad akarat-szerint való adakozásnak az Ur Nemzetét, avagy leg-alább annak a' nagyobb leg-jobb részét, éleszteti fogja: tehát semmi kétnintsen benne, sőt inkább táplál az a' bizonyos reménység, hogy könnyen, hamar, és állandó leg-tökéletesebb bizodalom és leg-szívvelsebb egység ő Felsege és Magyar-ország között helyre állittatni, a' mely, az én azon dolgokban való vés esmérettségem-szerint, mellyek az ő Felsege száglása' idején meg-történtek, úgy tettük zonkivül-is, sokkal inkább szerentsélen egy nem értés, mintsem egy résznek más rész ellőlő valóságos roszsz szándéka által háborított. Leg-alább én leg-szentebbül bizonyosá tehetem ról az Urat, hogy az ő Felsege szájából lona

zót, a' melly a' Magyar Nemzethez való idegeny-
 ségét, vagy aztat maga *prærogativaitól* és szabad-
 ságitól meg-folztani fel-tett tzeljät el-áruta volna,
 nem hallottam, de ellenben igen-is sokot ollyat, a'
 mellyek a' leg-szivefsebb Attyai-szereteteröl, hajlan-
 dóságáról és gondolkodásáról tanu-bizonyságot tet-
 tek. Meg-lehet, és aról mint józanon gondolkodó Ma-
 gyart az Urat kérdem, lehetetté ő Felségének az-
 tat vétkül tulajdonítani, hogy a' *Diætales Tractátu-
 soknak* kéfedelmes folyamottyanak, és azokon U-
 ralkodó ellene mondásnak emlékezte által Diætá-
 tól való tartozkodás, 's ne talám éppen irtozás ő
 Felségében támasztatott? Mert Európának mostani
 Státusbéli és Hadi-rendtartása-szerint, semmi sem
 szomorubb az Uralkodónak, mint ha soha, vagy
 soha annak ideiben, maga plánumit, maga
 rendeléseit meg-nem teheti. De ha a' Magyar nem-
 zet, a' mint az ő nemes és maga hasznát nem ke-
 reső Charakterétől reménlem, maga kezét nyújt a'
 botrányozásnak kövének el-mozdítására, és a' ma-
 ga 's a' Királya javára 's ditsőségre szabad aka-
 rat-szerint lévő adományokhoz való hajlandóságát
 mutatja: tehát részemről tökéletesen bizonyos va-
 gyok benne, hogy ő Felsége a' maga koronázása
 és Diæta iránt tsak a' minapában adott Királyi sza-
 vának, mellynek tellyesítése ugy-is semmi kéttiséget
 nem szenved, örömet és jó kedvel meg-fog felelni,
 's az által mind azon meg-nyúgtatást nyujtani és
 meg-nyerni, a' melyre ezen bölts, jóságos, szives
 és fáradhatatlan Uralkodó, a' ki leg-tulajdonabb
 értelemben egyéb gyönyörködtetést nem esmér az
 ő uralkodásbéli gondjainál — és az ő nemes Ma-
 gyar nemzete, a' ki maga nemes indulatját és hiv-
 ségét annyi próbákkal meg-bizonyította, egy aránt
 érdemelsek. A' melly szerentsés történeten én előre
 örven-

örvendezve részt veszek, valamint bizodalmason reménlem, hogy az éppen nem sokáig fog ki-maradni — Ez az, a' mit egyenes és betsületes embernek igaz indulattya-szerint, a' ki a' jó Uralkodót és a' jó nemzetet egy-aránsú buzgósággal betsülli és szereti, az Urnak Levelére válaszolhatok, abba bizonyossá tévén az Urat, hogy minden tisztelettel vagyok — Az Urnak — igen le-kötelezett szolgája. — 3. Jan. 1790. — B. L — m. pr. — a' M. M. P —

F. G. L ** így felelt: — „Jó-akaró Úr! — Mind azok a' dolgok, melyek iránt az Ur ezen hón. 23-dikán nékem emlékezetet tett olyanok, melyekben nékem femmi ismértségem nintsen, mely esmértségre én nem-is tudom, hogy juthatott volna valaki, abban az állapotban, melyben én vagyok. E' mellett azt sem képzelhetem, hogy hozhatta valaki Magyar-országban, a' mint az Urnak tettik mondani, ezen Nemzetséghez való jó indulatomat kétttségben, midön én egy alkalmatossággal-is olyan környül-állások között nem voltam, hogy ahoz való jó indulatomat meg-mutathassam: egy illyen alkalmatossággal, az én magam vifelete, valósággal más indulatomat és az Urtól említettettel ellenkezőt bizonyított volna - meg. Eppen illyen érdem nélkül tulajdonittatik nékem a' *Monárkhának* hozzám egyedül való bizodalma, a' mely ő máfok-felett való kedveltetésemtől meszfze érzem magamat lenni. Ezen a' leg-tisztább igazságban fundáltatott igékben áll mind az, a' mit az Ur? Levelem elején említettett irására felelhetek, melyhez ragasztom még azon tököletes tiszteletnek

erősítettét, a' mellyel maradok — az Urnak — köteles
szolgája Gr. L — m. pr. B — 27-dik Dec 1789.

Következik a' St — K — — H.
K — a' P — Nemes Közönséghez írott e-
zen válofsza: — Nemes Közönség, Tiszteletet érdem-
lő Uraim! — „ Vettem az Urak' irását, mellyet
az Uraknak 19-dik Jan. hozzám indítani tettett:
és különös háládatossággal szemléltem abban azon
bizodalmat, mellyel éngemet az előttem mindenkor
kedves Magyar Nemzett meg-tisztelt. Valamint minden
alkalmatossággal igen kedves köteletségemnek tar-
tottam, a' mennyiben csak töllem ki-telhetett, ezen
drága bizodalomnak eleget tenni: ugy el-nem mu-
lattam, a' jelen-való alkalmatossággal-is részt venni
a' Felséges Császárnak a' Magyar Nemzett iránt
tett nagy indulatu végezésében. — Tiszta szivből
szerentsét kívánok, a' Felséges Császár' és Király'
ezen tsudára méltó végezéséhez, és egyszersmind
igérem magamnak, hogy a' Magyar Nemzet-is tel-
lyes igyekezettel azon fog lenni, hogy a' maga in-
dulatait, mellyek iránt én ő Felségénél kezelséget
válnni leg-kisbbet sem kételkedtem, minden ts-
lekedetei, a' Felséges Királyhoz, Császárhoz, és
a' Státushoz való maga vifelete által, meg-bizo-
nyítsa. Ezen bizodalomban valóságos gyönyö-
rűségemre szolgál, hogy a' Magyar Nemzetet,
melynek tagja lenni magamnak-is szerentsémnek tar-
tom, és ezen Nemes Gyülekezetet az én tisztele-
temről, 's egyszersmind azon barátságos indu-
latomról bizonyossá tehetem, mellyel életem fogy-
táig maradok — a' Nemes Közönségnek igaz in-

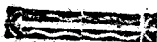

dulatu köteles szolgája — K — m. pr. — Béts
17. Febr. 1790. — *A P* — Nemes Gyülekezethez.

Béts. — Ezen folyó hónapnak 4-dik napján
Generál Gróf *Pálfi János* ő Excellenciája, a' maga
Adjutántja által parantsolatot küldte a' maga Béts-
ben lévő két Gránátéros százados osztály Comen-
dáns' *Krajnik László* Kapitányhoz, hogy alatta lévő
osztályát olly rendben és kézben tartsa, hogy a'
midőn egy óra mulva több uraságokkal meg-nézésekre
ki-fogna menni, mindenek jó rendben tanáltassanak.
— Kapitány *Krajnik* meg-sajditván ő Excellenciá-
já parantsolattyából az emberek furtsaságát, népit
minnyájoknak reménységek felett jó rendel ki-állit-
ván, így szoll hozzájuk: Vitéz Barátim! — Ben-
neteket meg-nem tántoritottanak sok alkalmatos-
sággal a' sűrű 's veszedelmes gollyobifok' közzétek
való hullásai, sem az ellenségnek dühöz sokasága:
Magyar Nemzetünknek betsületét magatok előtt vi-
selvén, bizonyítsátok-meg, hogy Gróf *Pálfi János*
ő Excell. Magyar Regimentjéből valók vagytok,
hogy az ellenség előtt vitézen hadakozni a' furtsa
visgálók, nézők előtt pedig jól exercérozni tudtok.
— Erre ő Excell. más Uraságokkal edgyütt tsak
hamar meg-érkezhvén, a' Kapitány több fő és all-
tisztjeivel 's minden déli köz-katonáival olly ditsé-
retesen végzé dolgait, hogy sokan teli torokkal ál-
mélködva így kiáltának: — *ezek mind Márs fiai*;
— a' katonaság, gyakoroltságoknak értői pedig,
non plus ultra. Egyik a' néző Dámák közzül ezt
tanálván mondani, *kár hogy illyen kevesen vagy-
nak*;

nak, így felel neki *Krájnik* Kapitány hirtelen,
 többen vólunk Kegyelmes Afzszonyom, de vitéze-
 im egy nyomot is meg-nem szaladván, sokan Bel-
 grádnál áldozatul maradtak. — Más ismét kérd-
 vén a' Kapitánytól, *esett-é az Ur sebbe?* így felele:
 Századomnál minden alkalmatosságban jelen' vóltam,
 de valamint a' Kovátsot, a' ki a' tüzes vasat leg-
 közelebből tartya, a' tüzes szikra nem olyan hamar
 égeti, én is mint Kapitány, a' melegen leg-közelebb-
 forgalódván, el-kerültem a' szerentsétlenséget. — —
 Harmadika azt kérdeze a' Kapitánytól, *vágott-é,*
lőtt-é, Törököt? — *Afzszonyom!* sem nem vágtam,
 sem nem löttem, hanem kormányozásom' 's jelen-lé-
 temmel ezen vitézeimmal, számtalanokat le-vágattam,
 le lövettem. Ezek 's több e' félék után Gróf *Pálfi*
János Gen. ő Excellentiája, hogy Gránátéros olz-
 tálya magát olly ditséretesen viselte, *Krájnik* Ka-
 pitányt ezen szókkal szóllittá-meg: — Közfönöm
 diszes maga viseletét, Nemzetünknek betsületet tett,
maga okos szorgalmatosságát 's jó rend-tartását meg-
bizonyította: jelentse a' többi fő és all-tiszteknek 's
katonáknak tökéletes meg-elégedésemet. Minden ka-
 tonának húsrá és egy itze ferre 20 krajtzárt paran-
 tsola adatni: mellyek Nemzetünknek szép betsülle-
 tére váltak.

— — — — „ *Agramból* 16-dik Febr.
 A' vólt *Vukásovits* most Gr. *Gyulai* Szabad-ferge,
 itten eddig elé tsak musika nélkül-is szerentsésen
 verbuált: már most *Károlyvárból* musikáfokat vár-
 ván, még szorgalmatósabban fognak gyűjtetni az
 új katonák ezen nevezett sereghez. — *Károly-*
várból

várból 19-dik Febr. A' mi határ-széleinken, külö-
 nösen Vakup, Biháts, Tzettin, Klokotz körül, fe-
 les számmal kezdik magokat mutatni a' Boznyá-
 kok. Ugy lehet magok vifeletekből szándékokat
 élzre venni, hogy hajós-hidak készítésén munká-
 lódnak, mellyeken hozzánk a' Kóróna vizén által
 üthetsenek. Itten ismét 32 Törökök vagynak ké-
 szen a' tserére: négyen az elsőbkek közzüllök kö-
 zönséges bálakba botsáttatván, annyira vigan vól-
 tanak, hogy a' magok Boznyák tántzokat is jár-
 ták, és háládatofságokat, haza lett meg-érkezések
 után, tsak nem ezer arany hegyek küldése által
 ígérték. — — — — —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(A' többi a' roftába maradott.) — — — — —

*Némely Nemzetünk' ujra szülésében szorgalmatoskodó
Hazánk édes fiainak fáradozások :*

„ Mi Kátsaiak (igy ír a' Tudófitó) kik nem a' tsupa ditséretet vadászfizuk, hanem a' Haza' házfánán igaz lélekkel iparkodunk, gyakorta öfzve gyülünk hol egyiknél, hol másiknál, 's közre tanátskozunk, mi módon helyhez tethessük a' Magyar nyelvet illendő méltóságába. — Fel fedezem, ki miben foglalatoskodik közzülünk :

Szabó Dávid Úr, nem sokára közre ereszti a' többi *Költeményes Munkáit* is, majd egészlen új köntösben. Ugy szintén a' *Kisded Szó-Tárt* is, meg bővitve; azután pedig a' *Magyarságnak virágít.*

Batsányi Úr, *Offziannak* magyarra való fordításában, és *Anyos' Munkáinak* egybe szedésében foglalatoskodik.

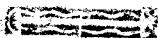
Novák István Úr, a' *Törvénynek* első elztendőbéli *Tanítója*, a' *Természeti* és *Polgari Törvényt*, nem külömben a' *Népeknek Törvényét* írja meg a' nyai nyelvünkön. E' jeles munkának némünémüképpen való meg jutalmazására 10 aranyat szánt egy nemes lelkü (pedig éppen nem fő rendü) *Hazafi.*

Kazintzi Úr, *Hamlet* fordításán kívül, egy új magyar munkán is dolgozik, mellyet nem sokára *Orfeus* név alatt világ eleibe szándékozik botsátani.

Hadusfalvai Spilenberg Pál Úr, illy homlok írású *Könyvét* adta ki ezen hónapban: *Szabad Elmelkedések, a' földeknek ki mérése szerént fel állítandó adózás Systemájának Tökéletlenségéről.*

Vólt *Professor Kis Antal Úr* (Ex *Paulinus*,) a' hatodik *Oskolában* taníttatni szokott *Természet Törvényének Elejét* fogja magyarul meg írni: úgy nem külömben a' kisebb *Oskolákat* gyakorló *Ifjúságnak* számára a' *Magyar Nemzetnek Történetét* is.

Simai Kristóf Úr, (*Piarista*) a' *Rajzolatnak* 's *Építés mesterfégének* *K. Tanítója*, a' *Nemzeti kis Oskolákban* taníttatni szokott *Eizik* (*Természet*ről való *Tudományt*,) és *Fihikát*, vagy *Építési Tudományt* készíti el. Ugyan ez a' *Magyar Hazafi* da.

darab új *vig Játékokat* fog rövid nap alatt világra bocsátani.

Duddási Antal Úr (Minorita 's itt *Kassán* az *Almágy* Urfiaknak Nevelője,) a' *Fizikának Fundamentumit*, mellyeket az ötödik Oskolabéli Ifjúság tanúl, fogja magyarul ki adni.

Egy igen szép reménységű Úr, *Tassó meg szabadított Jérusálemét* fordítgatja Olaszból. — Eddig *Kassáról*.

Pétsett, T. T. Lethenyi Úr, *Béla Király* nevétlen író *Deákjának* (Anonymus Belae Regis Notarius) munkáját fordítja magyarra. Egy más érdeemes Hazafi pedig, kit még meg nem nevezhetünk, valamely hasznos Magyar munkában foglalatoskodik.

Horváth Adám Úr, kinek már a' *Magyar Hunniáson* kívül, *Holmi* név alatt kiadott egy munkája esméretes, újra mást készül ki adni hasonló nevezet alatt, mellyről mindazáltal maga azt jegyzi meg, hogy már ezek emberefebb tréfák lesznek, mint az *első Holmi*. — Ugyan ez a' nagy, szép és *vig* elméjü buzgó Hazafi, olly reménységet nyújtott hozzánk bocsátott betses Levelében, hogy az *Erköltsi Tudományt*, avagy tsak egy részét is annak a' *Temperamentumokról*, és ismét különösen egy egész Könyvben az *Indulatokról*, ki fogja magyarul dolgozni.

Györből ezt írja egy jó szívű Hazafi: „Tiszt. *Nagy János, Szönyi Plébánus* Úr, két rendbéli magyar munkát ad minden órán sajtó alá. Egyik *Magyar Kátó* név alatt; Mélt. Gróf *Majláth József* Úrnak; másik, *Nyájas Mússa* tzim alatt, Főtisz. *Zsólnai Dávid Keszprémi* Kanonok Úrnak ajánlva fog meg jelelni. Amabban, a' *Faludi Ferentz Udvari Embereben* foglaltatott Maximákat, hathatós Verseken bővebben meg fogja magyarázni. Ebben, szép *Magyar Énekek, Pásztori Dalok, gúnyoló Verse*k lesznek.

A' *Posoni* Pap nevelő Házban, nagy haszonnal tanító Prof. Főtisz. *Szvorényi* Úr, Magyar Ország *Eklésiai Históriaját* Magyar nyelven dolgozza.

A' *Pesti* első elzttendős Nevendék Papok' út mutatójok, T. *Beke* Úr, *Campének* a' *Lelekről való Tanításit* (Seelenlehre,) fordítja magyarra. Az említett meg betsülhetetlen munkának használatos voltát, annak olvasásából, tulajdon maga által fogja kiki látni. — Alájában a' *Posoni és Pesti* T. T. Nevend. Pap Uraknak munkás Hazafiságokat jobban elő nem adhatjuk, mintha a' *Mindenes-Cyüjteménynek* Bold. Assz. Hav. 23 dikán költ Darabjából ezen következő sorokat iktatjuk ide: „Egy Levelet sem lehetne talám úgy közre botsátanunk, a' *Posoni és Pesti* Pap nevelő Házban tanuló Nemes Ifjaknak ditséreték nélkül, ha mind ki írának, a' mit ezek a' kedves Hazafiak Anyai Nyelvünk gyarapítására el követnek.“ — A' *Posoni* T. T. Nevendék Papok, ezen elzttendőben két *Magyar vig Játékokat* készítettek; egyiket: A' *Nevelők*; másikat: *Az Öreg fősvény* nevezet alatt. Az elsőt el is jádzták az el múlt Parsangon, számos Magyar Uraságoknak jelen létebben, 's nagy meg elégedésekkel. A' másíknak el jádzásában akadályt vetettek nékiek meg boldogúlt Fejedelmünknek akkori környülállásai: hanem ezentúl fogják jádzeni, és azon esetre már jó eleve hivatalosokká tették magokat nállok lok Méltóságok.

A' *Komáromi* Tudós Társaságnak érdemei, esmeretesebbek immár; 's szembe tűnőbbek, hogy sem mint azokat szüklég volna magasztalni. Ennek mind egyik Tagja külön külön új szolgálatokat teszen, a' közönségesen kívül is, a' Magyar Nyelv Templomának fel építésében. — Most tsak T. *Mindszenti* Sámuel Urról emlékezünk. Ezen nagy tudományú jó Hazánkfia, nem sokára készen lesz egy olly hasznos Könyvnek magyarra való fordításával, melyben mind azon Vallások a' betük rendje szerént elő lesznek adva, valamellyek a' Világ teremtésétől fogva voltak 's vagynak. — A' Könyvnek Szerzője egy Tudós Anglus *Broughton*.

T. *Török* Zsigmond Úr, az el szegényedett Nemeseknek Szóizollójok *Budán*, 20 Aranyokat igé

egy oly érdemes Hazafinak, a' ki *Montesquieu*-nek azt az örök betsben maradandó munkáját, melly *l'Esprit des Loix*, *Törvények' Lelkének* nevezetik, fontos, és könnyen folyó Magyarfággal le fordítja. Azon kívül a' munkának leg tsinofabban lezendő ki nyomtatásáról rendelést fog tenni.

Itt *Betsben*, egy nagy tudományú 's Nemzetünkhez és Nyelvünkhöz (mellyet nagy elő mentellel tanul is) külöbös indulattal vífeltető Könyv: *Aros Stáhel Ur*, oly meg betsülhetetlen Könyvet fordított maga költségen Magyarra, 's adat ki képekkel, a' mellynek hafznos voltát tsak onnan is lehet fajdítani, hogy német nyelven létt ki botsátatása után, igen kevés idő alatt 80,000 nyomtatvány költ el. A' Könyvnek német homlok írása ez: *Noth und Hilfsbuch* — magyarul illy Titulusal fog meg jelenni: *Szükzégben segítő Könyv.* — Eggyügyű embereknek vagyon írva, és így annál közönségesebb hafznó.

Egy Külső országi Akadémiákban mulatazó *Kibedy* nevezetű Réf. Hazafi fordítja a' *Kokk* ujj Világot keresett és kapott Tengeri-útozásának Hifóriáját; melynek már egy nagy részze Magyar köntösbe is vagyon öltöztetve, és minden órán Erdélyben Kolosvárt fog Sajtó alá adadni. — *Betsben* egy tanúlt ifjú Hazafi munkálódik szorgalmatoson a' *F. Tsászári Könyv-Tár* házban; hogy a' Magyar *Korona* eredetit, víszontagságít és a' mái napig lett számos Történeteit egy rövid könyvetskébe foglalja, melynek első árkuksa a' jövő *Kurir'* táskájában fog szemléltetni; és ugyan azért most igen kevelset irunk a' *Koronáról*, minthogy ezen munkában az ő utolsó története is tökéletesen le-lészen írva. A' kik pedig ezen munkát segíteni akarják küldjék a' magok Tudósításokat a' *Kurir*hoz; a' mit pedig erről hiteles Könyvekbe meg-lehet kapni az azon kívül-is benne leszen; a' leg-jobb Vers-szerzőknek erről költ mostani Verseikkel edgyütt,

En te-néked esméretlen ugyan, de talám még az leg-esmérősebbeknél-is jobb Barátod, küldöm hozzád az én e' Világi bujdosásomnak Arábiai heves és száraz pufztájáról, ez egynéhány Verseitmet, mellyeket az ezen hónapnak 21-dik napján, amaz igen híres Buda Várában el-érkezett ditsőséges veldégnek leg-méltábban örvendező Magyarokhoz irtam. Te lálsad mit tselekezel vélek, te véled az ezeknek szerzője azt fogja tselekedni, a' mit várhattz egy jó Barátodtól.

K. M.

*Plaudent Pannonidum Mavortia peñora! Vestrum
Regni Buda Caput, iam Diadema tenet,
Quid forret Angelico, quid munere majus in Orbē?
Hoc Tua Scythica Gens, hoc pia sura tegat!*

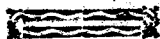
Örülly Magyar a' ki ez időt érhetéd,
Hogy a' Koronádat Budán szemlélhetéd,
Kintsedet kebledben ismétlen vehetéd;
Örömednek árját véle nevelhetéd.
Három száz esztendők el-repültenek már,
E' kints Budán kívül a' miolta kél 's jár,
De el-jött már egyszer az örvendetes Nyár,
Mellyben bé-fogadta ezt a' Budai Vár.
Örülly Magyar 's vallyon édesé a' Mára,
Mert mint Koronádat bé-hoztad Budára;
Ugy szabadságodnak ditsöült Halmára
El-juttz édes Kintsem! hidd-el nem sokára.

— — — — —
— — — — —
Lefsz még idő mellyben az Magyar' szablyája
Nem különben mint az Halálnak kalfája,
Lészen ez Világnak rémitő tsudája;
Bár agyarkodgyanak akár-kik reája.
Lefsz még idő, mellyben egy Magyar Kavallér
Más nemzetbélivel kettővel is fel-ér,
Fel-támadván benne amaz Magyaros ér,
Mellyben forr az igaz és mártziális vér.
Lefsz idő mellyben az Magyar Paripának
Tajtékzik zablája nyerítő szájának;
Mellyben az hirére a' sárga Csizmának
Az fél Hóld-is homályt választ ö magának.
Lefsz még az az idő, hogy az 'Magyar Dáma
Lészen Európában olly választott ráma,
Mellyre vonattatik sok Afzszonyság száma,
Hifzed vagy nem hifzed? de igaz lesz' ám a'.
Örülly Magyar! 's vigyázz ez drága kintsedre,
Nem különben mint az két szemed fényedre;
Mert még az Isten-is ezt köti lelkedre,
Illy Angyali kintset bizván a' kezedre.
Tudd-meg azért szorúlt erő az karodban,
Azért van az *Mársnak* fegyvere markodban,
Hogy ha ki-akadna ezen Jószágodban,
Meg-emélsz azonnal búsult haragodban.
Tartsd ezt édes Hazád Palládiumának,
Melly a' mig lakója lesz' Buda Várának,
Maradása leszen az Magyar Trójának,
Bár az Styx vizei ellene zugnának.

Béts 15-dik Mártzi. 1790.

Hát! még-is árva-k vagyunk? Hol van a' mi Atyánk
II dik LEOPOLD Péter?

Az útban. — Valamint edgyik gyász a' máf-
kot, ugy edgyik szerentsétlenség a' máfikot
nyomba követi. Az Auszriai nagy Ur még Bétsbe
nem érkezett. Azt mondják, hogy ennek Felséges
Hitefse terhes bádgyadozások között lévén, eddig
késleltetett úttyát ez akadályoztatta volna; de 2—
3 napok alatt bizonyosan meg-fog érkezeni. A' mi
fő Hertzegünk *Ferentz* már Felséges édes Attyának
eleibe ment *Klagenfurtig*, hol *Maximilián* Papi Fe-
jedelem és *Kristina* Hertzeg Asszony-is várják II-dik
Leopoldot, kiről Bétsben az a' közönséges hir,
hogy mihelyt a' Varosba fogna érkezeni, még ad-
dig a' Királyi Udvar-felé sem menne, mig a' Szt.
István Templomában a' minden Királyok 'Samoly-
széke előtt térdet fejet hajtván, a' maga Uralkodá-
sát, a' Mennyei Uralkodónak kegyelmes segedelem
kérésével nem kezdené. — Addig-is, mig ezen
Felség szerentsétlen gátok közé tétetett útját szeren-
tsésen Bétsig mérhetné, a' Felséges edgyesült Ma-
gyar Kantzelláriájához edgy maga Levelét küldötte,
melyben azt jelenti, hogy nem tsak mind azokat,
mellyeket az Örökké-valóságban lévő II-dik *Josef*
még ígért meg-engedni és erősíteni kész, hanem a'
jövő Juniusban magát meg-koronáztatni és Ország-
gyűlését tartatni meg-határozott szándéka. — F. M.
Báró *Laudonnak* hafanlóképpen egy maga tulajdon

Levelét küldötte, melyről a' mondatik, hogy ezen halhatatlan emlékezetü vitéz Vezért (az egész Tábor' szollása formája szerint) Attyának nevezte, és ezt irtá volna: Kedves Atyám *Laudon!* én a' Polgári Társaság béli Kormányra születtem, a' katonaságban pedig magamot *Laudonnak* nem mondhatom. Azon igyekezem azért, hogy az én Páfzorságom alá bizatott hiveséges júhaimat a' belső tsendefséggel és boldogsággal ajándékozzam; Báró *Laudont* pedig kegyelmedet arra kérem, hogy az egész Tábornak keze alá venni, azt szabad akaratja szerint, tudva lévő okos vezérlése által, igazgatni, és az én népemnek a' külső ellenségek ellen minden ki telhető tsendefséget szerezni, ne legyen terhére. 's t. — Más bölts rendelkezéseiről is ezen Felségnek sokat beszéllenek a' Bétsiek, és nagy ohajtással várják. — Ő Felsege most a' maga Udvarát otthon hagyván, csak egyedül jő, míg Juuiusra egész Udvara és Fejedelmi Háza Bétsbe fog érkezni. — Egy név nélkül hozzám érkezett, de Körmötzi arannyal soha ki-nem fizetethető bölts Levél szóról szóra:

Kedves Bárdtom! Mely kemény hitet mondot legyen *Szoliman* Tsáfzár hajdon *Zapolya* Jánosnak, ugyan erre való nézt hogy mint jött legyen *Szoliman* a' *Zapolya* halála után Özvegyének *Isabellá*nak hivatására a' Rákos mezejére, hogy vitette legyen itten Budáról maga Sátorába a' kis Hertzeget *Zapolya* 'Sigmundot, 's a' t. a' ki csak a' Magyar dolgokban nem éppen jövevény, minden előtt tudva **vagyon, úgy az is, mint tanátskozott legyen itten**

két kedves Basájával *Iahiogles*sel, és *Ruftánnal* arról, ha meg-tartsa-e Magyar-országot a' *Zapolya* Jánosnak adott hite-szerint a' fia 'Sigmond számára, vagy Törökökké tegye a' Magyarokat? de melly iflentelen fortélyos Tanátsot adott legyen néki *Jahiogles*, a' Nemzetnek nevezetesen nyelve által léendő Törökké tétele iránt, nyomtatásban én leg-alább Anglus, Magyar, Frantzia, Német, és Deák Könyvekben nem láttam, ha tsak a' Törököknél nints-meg, hanem volt szerentsém ez előtt egy néhány elztendőkkel egy homályos helyen egy tsak nem azon időbéli írásból olvasnom: — három-féle dolog tarthat meg, úgy mond, minden Nemzetet maga erejében: a' Nyelv, Vitézség, és Gazdagság; ezt az hármat kell azért meg-rontani, ha az ember a' Nemzetet akarja el-bontani; a' mi az elsőt, úgy mint a' Nyelvet nézi: a' Magyarok úgy-is a' Romai hiten lévén, a' közönséges igazgatásnak minden részeiben a' Romai nyelvel élnek, nyíssa-meg azért Felséged között a' R. Oskolákat, sőt tulajdon Tsáizári lak-helyében is adjon nékiek arra módot, hogy a' nevezetesebb emberek' gyermekei itten, 's még pedig Felséged' költségén tanulhassanak, ők ebben Felséged' Kegyelmeiségét, képzelye Felséged-mennyire magasztallyák, hogy Felséged, a' kit ők külömben hitek ellenségének tartottak, hiteknek, 's igazgatásoknak nyelvét között illy szépen virágoztattya, 's ennyire gyarapittya; nem láttyák által pedig, hogy a' mennyiben gyarapodik között a' Romai, éppen annyiban apad a' magok nyelvek; nem láttyák által, hogy azok a' kik e' végett Váro-

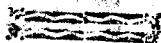
190

funkban töltik Iffiuságokat, bé szivják e' mellett er-
költsünket, meg-tanulják nyelvünket, 's eszközeink
lesznek. Nemzeteknek nemzetünké tételében; mert
ezeket kell idővel minden nevezetesebb hivatalra
tenni, lassan lassan hozzájok a' Romai nyelv mel-
lett egyszer egyszer előbb, azután bővebben törökül
írni, kapva kapnak az alkalmatosságon, hogy ök-
is tudnak törökül, magok önként magok közt is
Oskolákat fognak idővel nyelvünknek nyitni, míg
annyira mennek, hogy a' midőn ezen álomból fel-
ébrednek: nyelvek, izokások, köntöfsek, erköltsek
Török; egyedül a' nevek maradt. — Mit tehessen te-
hát a' nyelv, akármelly Nemzetben is, ki nem lát-
hattya ki ebből, el annyira hogy maga *Solyman* vé-
teknek tartotta ezen ifentelenségre állani, akármil-
lyen szemfény vesztő legyen is; de bőven eléggé ta-
pasztalta ezt Nemzetünk úgy is, mert ugyan-is nem
a' Deák nyelv vólté az eleitől fogva, a' melynek
esatornáján minden féle idegen közinkbe érkezvén
háznak, a' midőn kívülről közlitteni sem mert,
hogy bontásához fogjon, nem tudván, hogy ki
van benne, belőlről tulajdon sönken, és kenyerün-
ken áfótt a' talpa alá; bizonyos az, hogy ha nyelv-
vünken föllyt volna minden, hivatalra közöttünk
fenki addig nem léphetett volna, míg előbb a' nyelv
által Magyarra nem vált volna, és így ha melly
idegenek tsufztak volna is, azok által Nemzetünk
nem apadott, hanem szapardott volna, a' midőn
a' Deák nyelv mellett éppen az ellenkezőt tapasz-
taltuk, annál bizonyosabb pedig, hogy arról soha
fenki még tsak nem-is álmodhatott volna, hogy
nyelvünket más nyelvel fel-tseréllye; és még-is oh
fájdalom! és oh mely méltó fájdalom! sem Horvá'ok,
sem Totok, mivel ezek között, a' ki tsak valamire
való, tudja annak a' Szt. koronának a' nyelvét,
a' melynek tagja és lakosa, 's tudja, hogy ezen
a' nyelven helyét egy idegen sem foglallya, ha-
nem tulajdon Nemzetünk között vagynak, a' kik
Nemzetünknek a' Deák nyelv iránt való hályogját
még most is, a' midőn az Uralkodó Felség kegyes-

sen erre állott, késnek a' szemekről le-tenni, azt adván okul, hogy minden Törvényeink, és Leveleink Deákul vagynak írva; igaz ez, de, a' mint más találhatott abban módot, hogy Leveleinket régi helyekből ki-vévén tzelya siettetése végett különös helyre gyűjtesse, nem találhatnánk-e miis ebben módot, hogy minden Levélnek jókor melléje tennők hiteles fordittását; a' mi pedig a' törvényt illeti, oh hányon nem lennének, a' kik ennek fel egészben első Királyunkig való fordittására repülve repülnének, tsak nyelvünket egyszer minden más Nemzetek példájára nem tsak az alsóbb, hanem a' Kormány-székek is, magokévá tennék. Egész Nemzetünket élelztő örömmel látván azért Kedves Uramnak irásából, hogy velem ebben, és minden jó Hazafiával egy értelemben vagyon. Kérem kedves Uramat, semmit se mulasson-el, a' mit tsak véghez vihet meg-előzésére annak, ne hogy napunknak olly hozzászias fergetege után érkezett e' mofiani sütését-is valahogy Nemzetünk olly régen várt jóvára fordittani el-mulassuk, 's Nyelvünket továbbra-is akár Déák, 's akármelley idegen nyelv által okozott hideglelésében senyvedni engedgyük. --- Ez az ember gondolkozik igazán és okoson Nemzetéről: ennek tsokalta-meg a' Kurir meleg tsókokkal nevetlen Levelét: jelentse nevét, és segittse jó szivü attyafiát a' Kurirt irásával.

Szomorú meg-jegyzés! A' mi nemzetünk méltó ditsekedésének edgyik tsillaga G. *Hadik* András Ur ö Excellentziája a' Hadi Préses olly terhes nyavalyák között mondatik lenni, hogy már tegnap előtt a' Szentséggel-is élt légyen. Ugy háljúk, hogy ezen változását az ö Fellégétől való utolsó botsú audentzián kapta volna. — A' *Lájbaki* fő Püspök G. Brigidó roszszúl érzi magát; el-küld orvasságért a' Patikába; a Patikárius egy mo'sorába éppen az előtt törvén *Arsenicum*at el-felejtette ki-törölni; megkésztitti azért ezen mozlárban az orvasságot, melyet a' Püspök Ur bé-vévén, kevés orák alatt meghala. — H. *Hohentlohe* minden orán Bétsbe váratik.

esni. El-végezteték az-is, hogy a' Nemes Udvarak-
ról a' bé-íráshoz tartozó számok le-töröltesenek,
melly előbbfőz-is a' Pestii Vármegye házánál vite-
tett véghez, más nap pedig Budára ki-rendeltettek
küldetének, kik ott a' Vármegye-házáról a' 77-tet le-
törölyék. Rendelés tétetett a' fogságban ülo halá-
los bünösök el-válofztása iránt-is, kik azon válofz-
tatándó ítélő-székek' elejében, mellyeknek törvény-
szerint vagyon hatalmok a' bünösöknek halálra va-
ló sententziázására, fognak adatni. — A' Palatinus-
hoz meg-kivántatni szokott Pestii Nemes sereg, a'
következendő személlyek által szaporítottatott: —
Hadnagyak rendeltetett ehez ifjabb Hertzeg *Esz-*
terházi Miklos, örzökké pedig téttenek: — Gróf
Barkotzi János, Gr. *Amade Antul*, *Kvassai János*,
Keltz Adám, *Végh István*, *Czincery*, *Almási János*,
Bogyay, *Gombay*, *Hallász Ferentz*, *Vida*, *Magyar*
György, *B. Laffert Ignátz*, *Somogyi*. — A' Bá-
nátból irják 24-dik Febr. hogy minden ott lévő
Regementek Mártz. 15-ő napján téli-szállásokat el-
hagyván, Supánekn és Jágoda felé indullyanak. Ez
szerint el-fog a' Törököknek azon ujj fel-tett tzel-
lyok romolni, mely-szerint *Gládovát* bé-rekeszteni,
Orfovát pedig szükséges dolgokkal és emberekkel
meg-erössíteni, magokban el-tökéltették vala. —
Szeben 23-dik Febr. Ezen hónap 20-dikán, érkezék
meg *Krájovából* ide Fegyvertármester H. *Hohenlohé*.
A' Hertzegnek *Krájovából* való el-távozását, nem
csak 'a táborig népek, hanem a' *Krájovai* vidéknek
minden lakosai-is felette erősen sajnállották, úgy
mint a' kit nem mint egy ellenséges Vozért, ha-

nem mint óltalmazójokat és attyokat nézték, és el-induláskor 300 nál több Tíztek és Bojérok 3 órányi útnál tovább kiférték. — *Lemberg* 21-dik Febr. A' Gallitziába meg érkezett katonaság tökéletes hadi lábra állítottatott. Az *Eszterházi* Regementtyéből egy Batalion, mely itt fekszik, tarisnyáját, palatzkját, kenyerit, 's mindenit a' mije van, a' hátán viszi, szintén mintha táborozna, a' vigyázatra. Minden köz-ember 40 töltést hordoz a' töltéses tarisnyába. Az itt fekvő Agyuzó-sereg éjjel nappal töltés tsinalásban foglalatoskodik. — Szüntelen érkezik a' Spanyol-forompó. — 24 Febr. érkezett meg a' G. *Gyulay* Samuel Regementtyének is egy Batalionnya *Lembergbe* 5 ágyuval és nagy számu kemény-lövőkkel meg erősítve. Itt olyan sok a' katonaság, hogy egy részének a' várba kelle bé-szállittatni: mely dolog itt szokatlan. Ezen Batalion Brody-felé vészi egy napi nyugvás után úttyát, a' hová azt a' más 2 Batalionok is rendre követni fogják: itt Brody táján egy nagy 200 ezer Gallitziai mérőt magában foglaló és haz gyűjtetett öfzve. — A' Gallitziai nép, a' *Teskána* vasas leregébéli vas-embereket tsudállya; mert nállok nem voltanak még Aultriai vasasok kvártélyon. — Szegény Húszár! ő a' markába hordozza a' vasat, nem a' mejjén és hátán, 's még-is ötet egész Európa tsudállya. — Prágából írják, hogy oda Péterváradról olyan tudófitás érkezett, mely-szerint az itt fekvő Agyuzó-sereg parantsolatot vett volna az Erdélybe Károlyvárra való indulásra, hogy ott magához még több erőtséget vévén, Belsarábiába *Kilia* ostromlására ezen elztendő-béli táborozás kezdetére meg-érkezzék: — talám közelebb-is kapna ezen sereg valamit az ostromlásra?

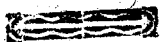
Közelebb költ Levelünknek végén a' 15 helyett csak 5 kell olvasni.

Költ Bétsben 10-dik Mártzy 1790.

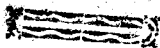
Étegyes Belső Tudósítások.

Az Auszriai Ház' felséges Ura II-dik *Leopold Pál* ter, valamint már meg-irtuk vala, a' múlt Pénteken estvéli 10 és 11 óra között fzerentsésen Bétsbe érkezett. — Ugyan ezen napon reggeli 7 és 8 óra között, valamint már ezt-is irtuk vala, Római Szt. Birodalombéli Gróf *Hadik András* Ur & Excellentiája, *Futaknak* és *Czerovitznak* Ura, a' *Mária Theresia* nagy Keresztes Hadi-Rendjének tagja, Ts. K. valóságos Titkos-tanátsos, egy Húszár' feregnek Ura, Feldmarsfal, és a' Hadi Tanátsnak Préfesse, életének 79-dik esztendejében örökösön elalvék, kinek már holt-tetemei *Futakra* le-költöztetvén a' temettségre, közönséges halotti pompája Bétsben a' múlt hétfőn kezdeték, a' midőn minden itt találtató hadi-nép fegyver-nélkül, hadi-rendben, egész parádéval, a' Hadi Kantzellária mellett lévő Templomba bé-gyülvén, a' rettentő fokaságú hadi-nép miatt tsak kívül ezen piatzon-is alig lehet vala meg-fordulni. Itt jelenének-meg az itt lévő főbb Urak, Hadi-tisztek, mind a' 3 Testörzők sereg s. t. és ezen halotti-pompa 3 napokig tartta. — Edgyik Kurir jö, a' más 3 indul — 's azonban rendelés vagon, hogy a' többi-is magát indulásra készittse, olly nagy az Udvarak között való Kurir költsönözés. A' N. M. K. Testörző seregbéli Hadnagy *Török Mihály* Ur tsak a' napokban érkezék vilzfia a' *Wurtembergi* Hertzegtől, ki azon örvendetes izenettel küldetett vala oda, hogy a' *F. Ersébeth* H. Afzszony fzerentsésen szállt légyen; de a' mely örvendetes

detes izenetet, más napra virradolag egy *Staféta*
mely ezen szerentsélen H. Afzfzonymnak halálát v
lzi vala, kerferves gyászra és véletlen sralomr
változtatván, ezen örömmel tellyes Udvar gyász
ban öltözék. A' szülésnek szerentsés hírével meg
érkezendő Kurirnak számára már előre egy igen szép
arany *Pikfist* készítettett vala ezen Udvar ajándék
ba, mellyen metzve a' szülő és születtetett vala
más dolgokkal ábrázolva, és a' mely *Pikfis* mint
egy 70 arannyokra betsültetik. Midön más nap a'
szomorú hir a' szerentsélen *Vürtembergai* Hertzegi
Udvarba érkezett, bé-hivatja ezen nagy Lelkü Her-
tzeg a' nevezett Testörzö Urrat és Kurirt, által ad-
ja néki az arany *Pikfist* illy szókkal: A' Léányom
ugyan már meg-halálozott; de mivel az ő szüléséről
hírt hazónak szántam és készítetttem ezen *Pikfist* végye
jó neven. — Bétsben az a' hir indült-meg a' héten, hogy
a' N. M. K. Testörzö vitézek háza egészfszen az ifialo-
kig fogna építettni, melyre már a' Kamara 180-
ezer forintot ki-is szabatt vólna; a' Gárda Tifztek-
nek számok most az Ország-gyüléséig megint 60-ra
szaparittatnék, a' koronázás után pedig 120-ra,
mint vala hajdon, és ezek közzül 20 mindenkor
Budán a' Szt.korona mellett fogna maradni. Most,
a' jelen-való időben, ezek között a' terhes Udvari
szolgálatok között tsak 8 Magyar Gárda Tifztek
valának Bétsben, minthogy a' többi a' tsatázó me-
zőre szállott vala, és ezeknek éjjeli nappali szolgál-
latjak olly terhes vala, hogy 4 nap-is egy más u-
tan nem vala annyi idejek, hogy a' veres-nadrágot
le-vefsek. Már a' Gárda szabójának parantsolatja is

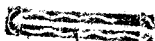
vagyon 60 Tisztre való Uniformis eránt. Ez a' N. fereg egész Európában az, melyről még eddig minden idegen Nemzetek azt vallották, hogy ehez hasonlítható Testörző sereg egy földi Fejedelemeke sints több a' Világon; tehát illő hogy ezen Nemzetünk dicséretére és gyönyörűségére szolgáló Nemes Magyar sereg már valahára megint talpra ályon, és hogy az ezekben lévő tagok mind igaz nemes — nemes indulatokkal, belső és külső természetű ajánlékkal felruházott, mint hajdon, a' F. Kantzelária által meg-visgáltatott igaz Hazafiak legyenek; kik azen N. Nemzetnek betsületét minden idegen Nemzetek előtt magok előtt hordozzák, és hogy többé a' ne történhessen, hogy valamelyik Hazabéli Méltóság Királyunk külfödében meg szollitván az ott álló Magyar Testörzőt magyarul, 's azt kérdvén tőlle: itthon-e ő Felsége? azt felelje mérgesen: *ich kann nicht ungarisch* — én nem tudok magyarul! — Lengyel Testörző csak 2-tő vagyón az Udvarnál a' jelen-való időben, a' többi mind a' Tábornál. Ezekről-is az a' hir, hogy vagy helyre állittatnak, vagy ha Gallitzia és Lodoméria Magyar-országai igazgatás alá találna adatni, ezek közül-is bizonyos számmal a' Magyar Testörző sereghez adatnának, mint Erdélyből. — A' Bétsi Gombkötő mesterek azon panaszolkodnak, hogy azüftet és aranyat, ha fejekre állanak, sem találhatnak elegendőt a' Magyar öltözeteknek készítéséhez. Teli minden szabónak a' háza pasztóval — a' szizmadiák 100-onként tsinálják a' sárga és piros szizmákat — a' Kard-tsinálónak nints elegendő keze

a' nagy Magyar kardokaak készítettékre — a' k
 soha életében Magyar köntöft nem vett a' testére.
 most egész Udvarát abba öltöztette — tsak a' ko-
 ronázás után le ne hánná, mint sokon eddig tsele-
 kedtek, és ujra Frantzia Sápóját ne venne kezé-
 be?] — *Aurea mediocritas!* arany középszerű-
 ség!! az a' bódog — ki erre vigyáz. A' dolog-
 nak belső ereje nem abban áll, hogy az én nadrá-
 gomon 600 sing arany-borítás legyen — hogy azt
 az arannyot és ezüftet, melyet a' Felső Bányai 's
 más Magyar közsziklából magunk ki-ástunk, más
 Nemzettől arany fonalban 4 árron hozzuk vízfűz-
 és testünkről megint porba hullassuk — nem ab-
 ban áll — hogy a' Nemes a' Paraszta a' kortsmán
 azon vetélkedjék: kijé a' Haza' feje ékessége a' Sz.
 Korona? hogy mi más Hazánkba lévő nemzeteket
 meg-utálljunk és azokkal illetlenségeket tseleked-
 jünk; hanem abban áll a' valóság', hogy ezeket-
 is nyelvünk és köntösünk' által igaz Magyarokká
 tegyük, hogy egy más között jöszve-vetett vállú
 meg-edgyezés, el-tántorithatatlan álhatatofság, elő-
 re való vigyázás, tsendefiség, békesség — és haza-
 fiak között való valóságos szeretet legyen, hogy a'
 közönséges bódogság ne fővényen, hanem kemény
 közsziklán épülhessen. Vagynak egy néhány Leve-
 leim, mind Erdélyből, mind Magyar-országból,
 mellyeknek itt volna helyek, de a' mellyek soha
 a' rosta-jukon által nem húlhatok; azért, tekintsünk
 egy Nemzetünk oszlopjára.

Kedves Kurirom! Kedves Atyámfia! Hald-meg
 azokat a' szókat, mellyeket én hallottam; és es-

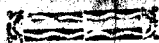
mertesd-meg azon Hazánk' 's Nemzetünk oszlopját
 a' mi Hitünk sorfósaival, kik között nálam eddig
 fokon tudatlan bal-ítélettel lehetek ezen Nemze-
 tünk oszlopjáról. — Heves Vármegyében ezen hó-
 napnak 3-dikán kezdtünk közönséges Vármegye
 gyűlést tartani, meg-hílt Főispánunknak parantsol-
 latja szerint, minden jussainknak 's eredeti törvényes
 szabadságunknak helyre állításában. De azon pa-
 rantsolatban ő Felsőége 3 ki-fogásokatt tett; u. m.
 a' türelemet, a' Papok' igazgatását, és a' jobbá-
 gyok' szabad ki-költözhetését maga számára tartot-
 ta. Midőn 5-dikben ezen 3 punktumokon a' Ns.
 Vármegye tagjai vetélkednének, Kegyelmes Fő-Is-
 pánunk Egri Püspök Ur ő Excellentiája, törvé-
 nyünk szerint ezt mondá: „ A' Protestánsoknak va-
 lóságos igaz törvények vagyon, és ezeknek az ugy
 nevezett türedelemre semmi szükségek nintsen; ezek
 a' mi Atyánk-fiai, Hazánk-fiai, *fratres sumus in*
Christo! Atyafiak vagyunk a' Krisztusban! Ha ez a'
 nagy fő Pap az Egri Püspök — la ez az Hazánk'
 's Nemzetünk' kemény oszlopa *Gr. Eszterházy Ká-*
roly az ő tsak névvel és születésből történet-sze-
 rint esett névvel különböző Hazafiat atyafinak
 szölliája — meg-emlékezzetek kedves Olvasóim!
 nem *Kálvinisták*, nem *Lutheránusok*, nem *Pápisták*,
 hanem egy-mást szerető, egy Krisztusnak nevérol ne-
 veztető Keresztény Magyar Atyafiak és Hazafiak
 vagyunk! egy-mást szeressünk, és a' mi Nemzetünk'
 Ősi jussát öszve-vetett vállokkal óltalmazzuk; egy
 jó szivü Hazafi sem *Tollerátus* — mind *receptus* —
 ugyan azon egy idvezittőben hívő Keresztény Atya-
 fi.

fi — tsak prémmel és gallérral különbözünk egy mástól, mint a' Tsászár hadi-sergei: a' ki pedig nem jó Hazafi, már a' tollerátusnak sem jó. — A' köz-katona a' magyaró-fa botról esmeri Káplárját, a' tudatlan paraszt köntölséröl Papját, és a' külfö jelekről vallását — a' Tudosok és okosok pedig egy értelemben vagynak — tsuda, hogy már egyszer nem akarunk okoson és felebaráti modra gondolkozni — Tükör előttünk a' Frantzia! minyájon jó Hazafiak, egy mást szerető atyafiak légyünk.

Ha a' *Belgrádi Szabatsi, Négotini*'s több ezen vidékek felöll érkezett tudósittásokat egyben vettyük, tsak az jön-ki belöllök, hogy a' Törökök az idén nem akarnak a' mijénkektől meg-elöztetni. A' Ti-mók vizénél olyan készen mutattyák magokat lenni, hogy a' miéinknek szüntelen résen kellettük fü-leiket és szemeiket tartani a' minden szempillantás-ban eshető véletlen meg-támodtatásra: és noha tölünk is bátran váratnak, melyből az eshető tsatának szerentsés végét várhattjuk, tsak ugyan ezen egyetlen egy boldogságon u. m. népünknek egés-ses állapottyán kívül, tsak ez edgyel szerentsékek itt fekvő vitézeink, hogy az nyárat, telet, napot és éjzakát nyugalom nélkül tölteni, a' hideget meleget, és szomjuságot 's több ehez hasonló nyomoruságot ugy nézni mint követő társokat, megszokták. A' Törökök minden nap éjfék után 2 ora-kor a' lárma helyen meg-jelenvén ott mulatnak e-gész egy óráig nap le-mente után. — Könnyen meg-eshetik, hogy a' mi népünk ezen öfve-gyült Tö-rök sergen fog előbbször probát tenni, melly ha

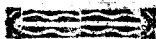
sze.

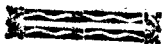
szereztséfen menénd-ki, az után *Orfova* semmi akadályunkra nem leszzen 's még *Viddin*-is igen kevésre. — Ha szinte nem igen félhetni-is tőlle, hogy *Belgrád'* ostromlására egy hamar *Török* sereg érkezhessék, tsak ugyan 3 huz. huz. ágyura való oltalmazó töltések készítettnek a' városnak arról a' feléről, melyről az ellenség közelithetne hozzá, és egy mély lántz-is ásatik, sőt azt-is beszélik, hogy a' *Száva* vizének egy részével *Belgrádnak* a' szároz felöll való része-is körül fogna vétetni. Ide a' *Generálisok* szüntelen vártnak: *Blankenstáin*, *Benjovszki* és *Dávidovits* számára a' szállás már készen vagyon. ezen utolsó fogja a' *Belgrádi* egyik *Brigádat* viselni. — Közelebbről *Szerimből* 20, *Szabátsból*-is 2 *Inzsiner* tisztek indulának *Tseh-ország*-felé. — A' *Pétervárad*i *Regementnek* egy *Batalionnya Orfova* felé, a' más pedig *Tzovnik*-felé indulandó: itt is zenebonáskodni akarnak a' *Törökök*. — Ezen tudósítottok közül egyik így végzi a' maga *Levelét*. — Ha az ellenség, mely egész erővel és nagy számmal láttatik magát mutatni, majd minden *Német Regementeknek* *Tseh-ország*-felé való elmenetele után ebben a' táborozásban is tőlünk semmit vizsgálza nem nyer, petsétes *Levellemmel* mérem fogadni, hogy soha velünk semmire nem fog menni, 's a' t. *Budáról* ezen dolgok iránt így írnak: — Az egész *Bánátusi* sereg mozgásban vagyon: rész-szerint *Schupánekhöz*, rész-szerint pedig *Gládovához* nyomul. A' *Gládovánál* öszvegyülő sereg, 2 *Batalion Pálfi*, 2 *Bat. Latterman*, és 2 *Illiriai Oláh* határ-őrök *Batalionnyából*, a' *Värtemberg* *Dragonjos* Re-

gemből és az Erdődi Húszároknak néhány osztályaiból fog állani. *Károlynak* egyik Batalionnya már Mártz. 1-ső napján meg-volt érkezve Méhádiánál, és 4-dik ment által a Dunán. — *H. Hohenlohenak* az Erdélyiek előtt volt kedveltségben való tartatásának jeléül hozzák azt is a' többi között elé, hogy 26-dik Febr. lett el-indulásakor a' Szebeni Polgároknak nagy fergétől a' Vár kapujában már előre várattván, attól ló-háton egézfélzen a' város határ-széléig kísértetett: és hogy az ide való fő Nemességnek kívánságára a' Hertzeg magát el-indulása előtt le-feltetvén, már most ezen Portrénak meg-szerzése végett, igen sokan tettek rendét. — Sláconiából 25-dik Febr. A' Bányalúkkai Törökök úgy biztattyák magokat, hogy a' mit a' Keresztények tőlök 2 éltendők alatt el-foglaltak, ők az idén annál sokkal többet fognak visszavenni, a' zomba pedig költöztetik bé felé *Trávník* és *Sérájo-hoz*, a' mijek vagyon. Készítettek sok apró hajótkákat, de ezekkel is bajos lévén az által jövel, annyival is inkább hogy nem igen tudják az által hajókázókat ágyujokkal oltalmazni, csak az szároz részek felé kezdenek ismét nyomulni. Most a' Keresztényekkel valamivel betsültefebben kezdenek bánni: meg-engedik nekik, hogy magoknak minden vasárnap Misét oivastassanak, de nem Bányalukában benn, hanem a' szabad mezőn. Közöttök egy Mile-mondó Frantziskánus, nem különben néz-ki, mint a' vakóságos *Muselman*: öltözete mint akár mely fő Töröknek, Bozniai füvege, bajusz-sza, derekán pedig hosszú kéfe, kardja és pislolyai: csak úgy ismeri az ember ki legyen, ha füvegét le-tanállya venni, a' lágygyáról. A' Frantziskánusoknak Püspökje is vagyon köztök: de sokat kell még is szenvedniük: nem hisznek nekik a' Törökök: tavaj egyet közzüllök nem csak ártatlanul meg-löttek, hanem még 200 forintot is fizet-tettek magoknak a' vériért.

Költ. Bécsben 17-dik Mártzy 1790.

Elegyes jegyzések.

Az egész Világ fonákul öltözött köntösben halgat — az előre látni kívánó Politikusok futtognak, és várakozással tellyesek. — A' ki egész Bétset most öszve keringi, és a' lafsú beszédet nem halja, semmi ujságot nem tud; tsak azt látja, hogy a' külömbb-féle nemzetek fő Tagjai járnak itt alá's fel, hogy a' Vár-sántzában a' leg-nagyobb kőfal-törő ágyukat és gollyobifokat szekerekre rakják és vizzik — Tseh-ország-felé, a' nem tudjuk mit költöztető, bé-ernyözött hadi-szekerek szüntelen mennek — a' le-felé szándékozó Réklutákkal szüntelen tömve a' *Leopold* Várofsa — a' hajók tábori-látó-rokkal rakatnak — egy szóval a' leg-nagyobb hadi-mozgást szemléljük, 's azonban még-is a' leg-tsendesebb békefségről álmadazunk. — Bizonyos békefség' szerezető Politikusok, a' mostani ujj-környülállásoknak nyughatatlan nyoszollyáján, ugy képzelődnek, hogy az Auszriai Ház a' Portával minden órán békefségre lépne; minthogy már most Spanyol, Frantzia, Nápoly és mind a' 2 Sicilliai Udvarok vérszerint való Attyafia lévén, a' Portának-is a' 2 Tsászári frigyes Udvarok ellen rugodozni még nagyobb veszedelmekre fogna lenni. Hogy ezek a' a' Politikusok, a' Lengyel, Pruszszus és Anglusal lehető izetlenséget is el-gátólhassák, azt-is ide álmadják, hogy a' mi Udvarunk a' Pruszszus Király Leányát *Friderika Vilhelminát*, egy Auszriai Hertzegnek élete Párjául el-jegyezni kívánván, nem tsak a' fogorságba lépett Pruszszus Udvarral, ha-

nem az ennek Udvari notáján tántzoló Lengyelekkel-is tökéletes tsendéségben fognánk lenni. — Ezek mind eddig tsak álmak, de nem meg-lehetet-
lenek — kivált ha más rendbéli Politikusok azt nem álmadoznák, hogy Német-ország fokkal na-
gyobbra akar nyújtazodni, mint ér a' maga lepe-
dője — és ugyan azért még a' Romai Király ko-
ronázásról-is semmi bizonyost nem tudunk. Ezek
mind olyan dolgok, mellyeket 3 hónap fog el-vál-
lofztani, midőn II-dik *Leopold* törvényesen meg-ko-
ronázott Magyar és Tseh Király lészzen, mely el-
ső koronázás tsak alig, ha a' jövő Juniusnak 26-
dikáig nem lészzen, a' mint erről minden órán az
egész Haza a' felsőbb póltzról fog bizonyos tudósi-
tást venni — és fokban ugy vélekednek, hogy a'
Magyar-orzági-gyűlés igen rövid idő alatt fogna
végbe menni, minthogy Felsőges II-dik *Leopold* a'
Hazának minden törvényes kívánságait tökéletes-
sen tellyesíteni kívánná.

A' Bukoresti Levelek-szerint ugyan igen kevés
reménység vagyon a' békeféhez, hol a' H. *Ko-
burg* tábora már nem tsak fűlelő talpon áll, ha-
nem még a' múlt hónapban Gyurtonál a' Törö-
kökkel ölzve-kapván, azokból 200-at le aprittának,
és 20-at fogságra vivének. — Belgrádban olly szor-
galmatoson dolgoznak, hogy Májusnak utóljára az
egész Vár kéz légyen az ellent állásra — és ugy
értjük, hogy az idén a' Török ellen tsak óltalma-
zólag fognánk lenni, melyről már rendeléseket-is
tétettek volna. — Az Erdélyi Kormányozó Gróf
Bánffy György Ur ő Exellentziája minden órán indu-
ló-félben vagyon viszfza Erdélybe; Gr. *Teleki Sá-
muel* Ur ő Excellentziája Biharba, Ifjabb Gr. *Ká-
roly* Urnak pedig tegnap indula meg holmijét vivő
hajója. — H. *Hohenlohe* Bétsbe érkezett.

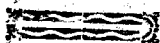
A' következendő tudósítás fordított szóról szóra a' Koloniai Ujjság-levél 39-dik darabja-szerint. — *Az Auszriai Belgium' Felséges Igazgatóinak, a' Státusokhoz küldött irások. Bonnól 2-dik Mártz. 1790.* — Ő Felsége a' Magyarok' és Tsehek Királya, a' mi Testvérünk, Sogorunk, és mostani Fő-uralkodó, nekünk egy *Florentziából* küldött Kurirja által, az Auszriai Belgiumnak mostan fenn forgó környül-állásai iránt való gondolatait el-küldötte, és réánk bizta, hogy azokat a' Státusoknak és a' tartomány több lakosainak az ő Felsége azon emlékeztető irásának ki-hirdettetése által, melyet még *Nagy Hertzegsége* idejében a' végre készített vala, hogy az hólta után a' meg bóldogúlt F. Tsászárnak, közönségessé tételsen, tudokra adjuk. — Várván azon tökéletes hatalmot, mellyet ígért ő Felsége, hogy a' nevezett nagy történet után nekünk meg-fog küldeni, mi-is fétünk, hogy az említett emlékeztető irást a' Királyi parantsolat-szerint néktek által adhassuk. — A' Király hízelkedik magának azzal, hogy ti az Ő valósággal jó gondolkozásai-felől meg-győzöttévé, az Ő értelmeihez igazsággal fogtok viseltetni, Ő hozzá fogtok járulni, és neki minden részben meg-mutattyátok a' tartozó igazságot. — Melly szerentséleknek tartjuk mi magunkat, hogy egy ilyen Fő-uralkodónak előttünk különösön esmeretes tiszta indulatú gondolkodásainak eszközei lehetünk, és azokért következésképpen ke-zelséget válolhatunk! Mely szerentsélek vagyunk, hogy az Ő első hozzánk küldött parantsolatya, és az az első foglalatoság, mellyet ő a' mi szol-

gálatunktól kíván, egy olyan munkának véghez v
telére néz, melly elégséges a' ti fziyeiteknek. Ő Fe
ségének való meg nyeresére, örökösön a' maga fzi
mélyéhez való kaptsolására, és az Austr. Belgium
tartományoknak azon boldogságára, (melly felő
Ő ezeket bizonyofokká téfzi ugy, ha ezek is hoz
zája fordulnak) tzelozó minden mi kívánságaink
nak bé-töltésére. — Azon ifzta és változhatatlan
hajlandóság, mellyel mi a' Belgiumi Nemzethez
szüntelenül vífeltettünk, és a' melly előttetek tel
lyefséggel kéttéséges nem lehet, meg-gyöz szükséges
képpen benneteket a' mi ezen ízempillantás-béli ér
zékenységünkről, és meg-ismerteti veletek azt a'
boldogságot, melyben mi részesülni fogunk, ha ti
(mint mi külömben nem-is képzelhettyük) minket
az által, hogy egy Fejedelem' hivatalát, kinek in
dittó okai igazak és világofok, el-fogadgyátok, ol
lyan állapotban helyhezettek, hogy vízfzta men
nyünk, és közöttetek az Orfzág boldogságát mun
kálkodgyuk, benneteket azon szüntelen való vál
tozhatatlan indulatunkról meg-gyözzünk, mellyel
mi néktek el-fzántunk, és a' mellyel meg nem fzi
nünk maradni 's a' többi. — *Mária. — Albert.* —

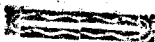
— *A' Fels. Fő Hertzeg, a' Toskánai Nagy Hertzeg,*
az Austr. Belgiumi Státufoknak forma-szerint nyilat
koztattya ki, hogy ő Felsége a' Belgiumot illető
dolgok iránt soha a' dolognak formás mi vólta-sze
rint nem tudófitatott és tanátsba azok iránt nem hi
vattatott; hogy ő Felségének sem maga által, sem
közben-járóképpen, abban a' mi a' fellyebb múlt
malkodás alatt történt, különösön pedig a' mi az

Ország főbb rendelkezéseit illeti, leg-kisebb része is nem volt; sőt ellenkező-képpen, a' mi ő Felségét illeti is, helybe nem hagyja mind azokat, valamik némelly esztendőktől fogva bé-hozottanak, fő-képpen a' *Joyense Entrének* megszegettetését, és a' mik a' Privilegiumokat és a' tartománynak költsönös rendtartásait nézik; hogy ő Fels. név szerint a' Brabantzai Tanátsnak és Státusnak el-töröltetését, a' Papok közönséges nevelő házának fel-állittatását, az Univerfitásnak más helyre lett által tétettetését, a' Püspököknek hatalmok és jufsokhoz való nyulást, az Apáturságoknak el-törlését, a' mint minden egyéb tsak jó-tettzésből származott végezéseket, dolgoknak el-törléseket, és fogságra-tevéseket, mellyek külömbb külömbb féle időkben véghez mentenek, és a' mellyek nem tsak közönségesen minden törvények, hanem kivált-képpen ezen ország-nak törvényeivel és szabadságaival ellenkeznek, jóvá nem hagyta; hogy a' Circuláris Kapitányok, ra és Vám-fizetésekre nézve fel állittatott ujj rend, és végtére azok az alattomban való kémlelkedések, erőszak tételek, pusztitások 's több szerentsétlen törvénytelen tselekedetek, mellyek annak alkalmazásával történtenek, midőn a' katonaság az ország ellen fegyverkeztetett 's ingereltetett, holott annak tsak az országnak külső ellenségei ellen való oltalmazására kellett volna szolgálni; hogy mind ezek ő Felségének soha is nem tettzettenek. — A' Nagy Hertzeg közönségesen ki-nyilatkoztattya, hogy ő Felsége nem tsak hogy mind ezen lépéseket helybe nem hagyja, hanem hogy Belgiumot kiváltképpen az

Ausriai házhoz tartozó tartományok közzül a' főbb és nevezetesebbek egyikének tartotta mind örökké, most is annak tartya. Az Ország belső rend-tartását tökéletesnek tartotta annyira, hogy az a' Monarchia több tartományainak például szolgálhassa a' mint ő Felsége ez iránt még a' Tsászárné és Királyné életében 1779-ben beszédgye és írása által értelmét ki-nyilatkoztatta. — Ő Felsége előtt tudva vagyon, hogy a' *Joyense Entréen*nak ereje-szerint Belgiumnak Fő-Ura ki-hirdettette, hogy az ő Jobbgyai néki semmi dologban, mellyet ő azoktól kívánhatna vagy kívánni akarna, engedelmeskedni nem tartoznának, mihent az, a' Tronusban való ülésekor közönséges esküvése által meg-erősített egyezéft meg-nem tartya; de ugy is gondolkodik ő Felsége, hogy az ő Privilegiumaiknak ezen Fő-Uralkodó által esett meg-sértetése az ő utánna következő Örökösnek kárára nem lehet, a' ki a' minden Europai Hatalmanságoktól helyben hagyatott egyezések-szerint, utánna igazán következő Uralkodó, de a' ki soha leg kissebbea-is és azon meg-bántások közzül, mellyekről ezek panaszolkozhatnak, sem egyenesen maga által, sem más úton módon, részt nem vett, sem segítségül nem vólt, sőt mindenkor rosznak lenni állította, és ezen hibákat már most meg-jobbittya, azoktól el-áll, és róllok örökösön le-mond. — A' Nagy Hertzeg hizelkedik magának, hogy magát ilyen módon lenni tanállya, és hogy a' Belgiumi Státufok az ő gondolatainak módját helyben hagyják, ő hozzája fognak járulni, és hozzája, tartozó igazsággal fognak ebben a' rész-

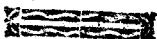
részben vífeltetni, hogy ő Felsége sem magára, sem gyermekeire, sem maradékaira nézve, azon jusról, a' melyre ő Felségét a' születés és az örökség-szerint való következés hívják, le-nem mondhat. Ő Felsége egyebet nem kíván annál, hogy magát a' Belgiumi Státufokkal igazán egybe foglalja, és azokkal meg-egyezőlög a' munkához fogjon. Ő Felsége meg-vagyon győződve az iránt, hogy a' Fő Uralkodó tsak népe boldogsága végett vagyon, 's külömben fenn sem álhat, hogy az, minekutána a' néptől meg-esmertetett és meg-erősített, tsak a' törvények' és az Ország fundamentomos rend-tartásai által uralkodhatik, és a' Státufok ed-geezése nélkül azokban leg kisebb változást-is nem tehet, hogy az a' népre semmi-féle adót, portziót, nem vethet a' Státufoknak szabad egyezések nélkül, kik arra tsak egy elztendei legittség formájában adják egyezéseket, 's tsak akkor nyulytyák hozszabb időkre, mikor nékiek szorófsan elejebbe terjesztetik azon tziel, melly végett az adó kívántatik, a' melyről, és az Ország jövedelmével való egyéb bánásról is, a' Nemzettség, a' Fő Uralkodótól az ő Ministerei által az elztendőnek végével szoros számot várhat. — Ezen fundamentomos Ország-törvényei és Maximák-szerint ajánlya a' Nagy Hertzeg a' Belgiumi Státufoknak közönségesen, különösön pedig annak minden tartományának a' *Joyense Entrée*-nak, és a' tartományok Privilégiuminak meg erősítését. E' felett minden meg-történt dolgok iránt közönséges és tellyes botsánatot ígér, és igéri, hogy senki-is akármely el múlt tselekedetért, sem egye-

nesen azért, sem más módon, fel-nem kerestetik, nyughatatlansággal nem illetetik, és érette semmi-vel terheltetni nem fog; hogy a' Státusoknak meg-egyezése nélkül, egy személy-is, ki a' régi igazga-tás formájánál hivatalba vólt, azt tovább ne foly-tathassa, vagy ha nem vólt-is, abba ne tétethessék; hogy ezen-túl sem törvényes, sem más-féle üress hi-vatalokra, egy idegen-is fel-ne vétessék, a' nagyobb hivatalokra pedig, a' Fő Uralkodó, a' három Ren-dektől jóvaloltatott személyeket válofsza; hogy a' Fő Igazgatók (*Közönséges Gubernátor*) mindenkör vagy a' Fő Uralkodónak familiájából, vagy szüle-tett Belgiumból valók légyenek; hogy a' Ministerek a' közönséges Komendérazóval együtt Belgiumi szü-letésűek lévén, a' Fő-Igazgatónak hatalmok alá rendeltetésenek, hogy ujj Regementek a' Státusök-meg-egyezésével állittathassanak-fel, azok azon tar-tományoknak nevét visellyék az honnan valók, tisztékké benne hazafiak tétessenek, és elő mene-telt ezeknek a' Státusok jóvaslására, magok a' tar-tományok rendellyenek; hogy a' katonaság a' ma-ga hitét a' Fő Uralkodónak és Státusoknak tégye-le, és soha az, a' Státusoknak meg-egyezése nél-kül, semmi név ki fogás alatt ne hafználtathassék, azon kívül ha a' Státusöktől vagy város elöll-járói-tól, külső ellenség ellen való óltalomra, vagy a' belső rend' és tsendesség' fenn-tartására irás által kivántatnék; hogy minden lelki dolgok a' Püspö-kök által igazgattassanak, kiknek jusok lehessen magok között nemzeti-eklésiai tanátsot gyűjteni, különös magok dietzöfisekben gyűlést tartani (*Sinodust*)

nodust) hogy az eklésiai fenyték, leg-jobb módon, a' mint ők itélni fogják fenn tartathassék; hogy a' Semináriumok a' Püspökök. alatt maradjanak egyedül, az Igazgatónak hatalma onnan egészfzen ki-reklesztetvén; és a' közönséges Semináriumról még csak szó se legyen több; hogy minden Apáturságok, Káptalanok, 's még fenn álló gyülekezetek örökösön meg-maradjanak, és a' papi Kassa, a' Státusok keze és gondvifélése alá által-adassék; hogy az Ország főbb dolgai a' tartományok ki-rendeltetteiből álló közönséges Státusoktól vizsgáltság-meg, kik az Igazgatónak minden előre adott engedelmé nélkül jó tettzésekből ölzve gyülehetnek; hogy a' Fő-uralkodó a' Státusok egyezése nélkül, semmi ujj törvényt ne adhasson; hogy minden törvény vagy rendelés, a' végett hogy törvényi ereje és kötelező légyen, külön külön a' tartományok tanátsai által törvényesen erőssittessék-meg, mely végett a' Státusok jóvá hagyása töllök vetethetik. Ha valami nehézség adná magát abban elő, a' törvény kötelező nem fogna lenni, mig a' dolog a' Státusok előtt nem igazitódnék-el. A' tartományok Státusai közönséges gyülésében, ha valamelyik tartománynak maga Rendgyei, meg-bántatknak itélnék magokat lenni, ellent álhatnak és mind annyiszor panaszszáikat tettzések-szerint, irások' akár ki-rendeltetteik által, minden Ministerekhez vagy magához az Igazgatóhoz való folyamodás, és azoknál való út keresés nélkül, egyenesen a' Fő-Uralkodóhoz küldhetik, annak elejébe terjeszhetik. A' Státusoknak szabad és tökéletes meg

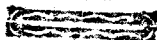

egyezesékek nélkül, a' Gubernium semmi pénzt, a' Fő Uralkodó jövedelmeinek kút fejeiből bé-jöväkön kívül, az Országból ki ne küldhessen, a' több jövedelem az Országban költsések-el, és a' szükség-hez 's szolgálathoz légyen alkalmaztatott. A' mi a' Státusoknak belső folytatását, a' mi az adót, annak fel-osztását, az Ország és Királyi jövedelme-
ket, vámláfokat 's a' t. illeti, ezekre, külön külön a' tartományoknak Státusai, vagy tulajdon magok, vagy ki-rendeltettyek által gondoskodjanak, és mint jönnek tartják igazítsák, az Igazgatónak minden maga' belé elegyítése nélkül. Továbbá a' közép-szerü hivatalokat a' tartományokban, magok a' Státusok szabadon tölthetik-bé. — Ezen fel-tételeket ajánlja ő Felsége a' Belgiumi Státusoknak: mellyek mellett mindazonáltal szabadtságot enged, hogy ők ezekhez több tikkellyeket-is ragaszthassanak, ha szükségeseknek, hasznosoknak és illendöknek fogják az Ország-tartos tsendefiségének és boldogsá-gának meg-erősítésére, és hogy jövendőre nézve is lehetetlenek tegyék azt, hogy a' Fő Uralkodó rend-tartásaikat, szabadságaikat és Privilegiumjai-
kat meg-bonthassa. — “

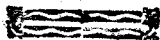
Az *Allion* hegyéről írják, hogy a' Banátban te-
lelt népünk, *O-Orsovánál* nagy szorgalmatossággal takarittatván által a' Dunán, egyenesen vészti útját *Gládova* és *Negotin*-felé: sőt írja ezen tudósító, hogy midőn irását végezné, érkezék az hir, hogy *Negotinnál* ellenséges öfzve tsapás esett volna, mely szerint a' mi hátra lévő katonáink parantsolatot kaptanak, hogy úttyokat nyugvás nélkül hiettsék.

Kassa 26-dik Febr. szóról szóra: — „Ha valaha most valóban sokat tehetett az Ujság-író az Hazában, mert jól lehet egy vagy másik szép tanátsal élteti Könyveiben az Hazát, de a' Könyveknek tsekély keléséből láttyuk, hogy még a' Magyar Könyvek igen ritkák a' Magyar kezében, és jól lehet egyik vagy másik szép találmányokkal segéltetni kívánná hazáját, de ha közre nem botsáttatik keveset használhat. Az Ujságot, főkép' pedig az Urét különösen kapkodgyák, és többször bölts találmányain okofan tapogatodznak hazánk oszlopai, ugyan ezért tsekély itéletemet én-is hazafi szeretemből az Ur által különösen kívántam az hazának használni. És mivel egyedül a' Nyelvben sok tetemes hasznokat látok, következő fel-jegyzéfeemet ide iktatni kívántam:

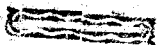
Minden Nemzetnek leg-hathatósabb ereje, és leg-főbb kintse a' nyelv; mert valahol tsak ez valamely Nemzetnél el-vezett, el-vezett a' nemzet-is, olvashattyuk ezt bár több szerentsétlen Országoknak és Nemzeteknek végső pusztulásiból. De vallyon mellyik nemzetnek a' Világon mostan kellesen főkép tartani, hogy a' nyelve egészfen ki-nerirtafson mint a' Magyaroknak; Imé nem elég hogy rég-ólta minden förtélyokat meg-vetettek alattomban ellenségeink, hogy nyelvünket ki-irthassák, magok a' Magyarok is önként fiakat és leányokat a' Magyar nyelvtől tiltyák, és már nem Magyar nyelven, hanem Anya nyelven (a' kik inkább idegen nyelvűek) szóllanak. Holott vallyon mellyik nemzet ösztönözte többet hazafitait a' nemzeti-nyelv-

re mint a' Magyar. Nézzük bár Könyveinket, és fel-fogjuk találni, hogy mind ezek az nemzeti nyelvre ösztönözék a' Magyarokat. Az Ujtság-írók vallyon mire unfolták többnyire a' Magyarokat, hanem a' Magyar szóra a' Magyar könyvek írásaira? De ime még-is melly háladatlan maga a' Magyar a' maga díszes nemzete eránt, ime mind könyvét, mind rubáját meg-veté, és tsak idegen nemzetek után áfítózott, és már annyira jutott volna kevés idő mulva, hogy a' Magyar mitsoda nemzet legyen nem esmértetett volna, de még-is a' mi kegyes, minden nemzetet maga elő nyelve-szerint kedvellő Felségés Urunk II-dik *Joséf* idejében, a' Magyarat hibájáról maga Magyar nyelven való feleletével minden Vármegyékhez meg-emlékeztette, mellyért-is elegendő hálát nem adhatunk. Mivel tehát olly időnek pontyára jutottunk, hogy minden nemzet a' maga élő nyelvét meg-betsülni hasznosnak találta, hogy a' mi nyelvünk-is örökös ofzlopon meg-álhasson szükségesnek látom elsőben-is, hogy az Oskolákban a' Deák nyelv mellett a' Magyar-is be-hozattasson (a' mint már némely Oskola könyvek-is készítetnek Magyar nyelven) másodsor, hogy mind a' törvény, mind pedig egyéb tisztség, Magyar nyelven folyjon. Nem-is elég oknak látom a' Deák nyelvet egy átallyában tsak azért a' törvényben folytatni, hogy Documentumaink, privilegiumaink és egyéb örökös Levelcink Deák nyelven vagynak (a' mint ezt sokan haszontalan vitatják) mert ha ezt tekintyük, ugy Európában majd minden Nemzeteknek documentomai és törvényei

ez előtt tsak Deákúl folytak, és most-is Deákban fel-vannak a' régi Levelek, de még-is azért ime tapasztallyuk tsak egynéhány esztendőktől fogva, hogy a' nemzeti nyelv mindenütt, már a' Deák holt nyelv helyet ditséretesen folyik, és pedig nagy hasznával a' tudományoknak is, miért lenne tehát utólsó egyedül a' Magyar a' maga nyelve pallérozásában, holott ezzel tsak majd nemzete nevét-is könnyen el vesztetheti. A' mi az apróbb tartományokat vagy részeket illeti az Országban azok kész örömezt a' hazá nyelvére rá-állanak a' mint meg-is ígérték, tsak hogy törvényesen bé-hozatodgyon. Ha pedig egy valaki tsak azért nem kedveli a' Magyar nyelvet, hogy ez tsak az Országban hasznos, és a' külsők nem élnek vele, azok nézzék az Anglusokat a' kiknek nyelve majd tsak nem a' Magyar képpen keskeny határra bé-zárattatik, és ime még-is mely díztes, mely betses, mely tudományos, és melly kellemetes a' maga nemzeténél? Hogy pedig a' Magyar nyelv annál hamarabb folyóbbá légyen, és el-terjedjen, a' Comédiákat leg-jobb nyelv kortsollyájának állítom. De bezzeg hol vannak azok a' Magyar hazát és Nemzetét szerető hazafiak, kik ezeket némü némü képpen segitenék, ime mind oda vannak el-váltak, sőt a' magok Udvarjokban most-is idegen Comédiásokat fizetnek. Szegény Magyar nemzet! hogy el-hagyattattál és el-kortosodtál, még pedig önnön fiaid által. Vallyon szánakozásra méltó vagy é te, vagy inkább gyűlölésre? Vallyon nemzet nevét érdemlesz-é te, a' midön te minden nemzet után majmoskodol. Holott ha meg

visgálatom némezetedet, főkkal fellyül haladó termé-
szeti ajándékkal látlak fel-ruháztatva lenni; mert
vallyon, mellyik nemzet ditselkedhetik inkább vitéz-
ségével, mellyik inkább alkalmas a' tudományok-
ra és nyelvek meg-tanulására, és mellyik nemzet
vetekehetik Magyar köntösöddel. Oh könyörűly
már egyfzer el-hagyatott némezeteden, szerezsd nyelv-
vedet, mint leg-nagyobb kintsedet, kedveld köntö-
fedet, és meg látod, hogy nem léfzen, ki Nemze-
tedet és Országodat fel-zavarhassa.

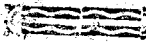
Déva 6 dik Mártz. Kedves Kurirom! — A' múlt
Februárius 21-dikén Vasárnap nagy lövöldözést, á-
gyuzást hallának, *Viddin-felé* a' mi Oláh-országba
járt, és onnan tegnap meg-érkezett embereink, és
azt erőfittik, hogy egész Tsötörtökig tartott volna
az az ágyuzás. Ebből szinte szabad azt a' követ-
kezést ki-hoznom, hogy a' miéink Viddint ostromól-
ni, vagy el-kezdették, vagy hozzá készültek ak-
kor. Az élésnek kevés vóltáról nem olyan erőssen
panaszolnak most ezen Krájovába, és vidékibe fe-
kütt, és most Viddint ostromló *Toskóna* Húszáraink,
a' több velek lévőekkel együtt. Talám a' jó ren-
delések egy kevésbé bővítették azt közöttök. Azon-
ban tsak ugyan nem felejtik el ök Hunyadvárme-
gyét ohajtani, valahányfzor egy oda való embert
látnak közöttök Oláh országba meg-fordúlni. De
nem is tsuda, mert tsak könnyebb egy még ép Er-
délybe, ha szükötskén is éldegelni, mint egy ket-
tős szüretezők által meg-szedett Oláh-országba. Ott
már Febr. 24-dikén poros út vala, a' lovakat a'
mezőkön térdig érő elztendős fába éteük vala, a'
kik

kik pénzen fémiképpen szert nem tehetének szénára. Ugyan ezen Levélben

2-dik Ujság : Kolosvárt (ha talám onnét jobban 's bővebben meg-nem irták) ilyen jeleit látták némely hazafiak az hazafiságnak: hogy midőn a' Bálnak már vége lett volna, és kiki haza akar na készülni: bé-toppanának valami ál ortzás emberek, kik tántzolni kezdvén a' sétáló fokoság között, hamarjába mind le-szededegeték a' német főkötöket az azt vífelőknek tetejéről, és azokat tapodni kezdvén, rajtok triumphalis tántzot járának, a' melyből remélhetni azt, hogy a' nagyon német vifeletre fajult Kolosvári nebelgő fejer népség is, ezen keményetske, de igen maga idejében adott orvofság által, tehát fog gyógyulni régi nyavallyájából. Némellyek még a' kaputokat-is kezdék lehasogatni magokról 's másokról-is.

3-dik Ujság: Ez olyan ujság, a' melyet mások-is, de kivált a' természet vizsgálók, kik tudgyák mennyi éhséget szenvedhet-el az emberi természet, jó szivel fognak olvasni: Egy igen ember-séges, szép tudományu, nagy kegyelségü, és embert betsüllő igen jó szivü hazafi, a' napokba nálunk, az én szemem láttára olyan böjtöt böjtöle, melyhez hasonlót nem hiszem én hogy tsak három is a' Szentek közzül böjtölt volna, mert azok a' pusztaba rejték jukakba böjtöltek, 's a' mit tettzet másoknak azt mondtak, de ennek én egy egész nagy ház néppel szemmel látott bizonyosága vagyok. A' dolog így völt: Ezen jó hazafi ez előtt-is fokéztendöktől fogva három négy napot böjtölt egy hét.

972

hétbe, még pedig csak kenyérrrel 's vízzel, De már most látván a' maga nagy tehetségét, hogy milyen jól tud szenvedni, olyan böjthöz fogá a' napokba, melybe reggel 's este egy finzsia herbatéjet, délbe pedig (de nem minden napon) egy finzsia fekete kávéit ivék. Ezen kívül sem kenyeret, sem egyéb tápláló ételt vagy italt bé-nem veve. Ezt így folytató 24 napokig, a' midőn én, látván hogy létál ugyan egy egy keveset, de nagyon gyengült és soványodot; réá vevém nehezen hogy Mondola tejet bártak innék. Ezt tehát meg-fogadván, ivék napjába két három fertáj mondola tejet hét napokig, de semmit még nem evék. Így töltvén-el 31 napokat, kezdé a' Görög böjthöz, érezvén teste gyengülését. Böjtöle eképpen még 15 napokig lense, borsó, fuzujka, és aszú-szilvával, de kenyérrrel. Ezen egész böjtbe mely 46 napot tartá mind fenn jár a' házába, nem bocsátván ki a' téli idő. A' 24 napok végén szenvedé egy óráig tartó gyomor-rágást, a' midőn már leg-ürefebb lett volna a' gyomra, de az-is meg-szünék egy két finzsia szék-fü herbatéjre. Ebbe az egész 46 napi böjtbe én leg-nagyobb remeknek tartom az első 24 napot, a' melybe tsupa vízzel élt. Mert tudatik az, hogy némely erőszakos, ilyen formán böjtölök, 5 napra, mások 12-re meg-hóltak, e' pedig 24-re-is lábán járt. Ezt nevezetesen a' természet vizsgálóknak írom, mert ők tudják ezt érdeme-szerint tsudálni.

Költ Bétsben 20-dik Mártzy 1790.